

VEAȘTE NOU

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini - 1 leu

In pagina a 6-a:

**Longevitatea
și mediul
ambient**

O expediție geologică, care căuta în Sahara zăcăminte de uraniu, a descoperit un uriaș cimitir de dinozauri. Și, la rîndul ei, uimitoarea necropolă a revelat o pasionantă pagină din trecutul geologic al Pămîntului.

Citiți în pag. a 2-a :

**Sfirșitul
„inspăimîntătoarelor
șopirle“**

DIN SUMAR:

- Un sistem planetar geamăn... ● Putem afla cum gîndim ● Reumatismele și alimentația
- Va reînvia falnica Veneție ● De cînd purtăm ochelari ● Pagina de umor

16

ANUL XXIX
20 APRILIE
(1466)

Acum cîtiva ani, o expediție științifică care căuta zăcăminte de uraniu în Sahara a făcut o descoperire senzațională: un cimitir de dinozauri în zona Gaoudoufoua, la nord de oaza Agadès. Nisipul deșertului era (mai este, dealtfel, și astăzi) presărat cu nenumărate schelete, pietrificate, de animale preistorice. Pentru a reconstitui un astfel de schelet, paleontologii trudesc de obicei multă vreme, utilizând

de cele mai multe ori oase ale unor exemplare diferite, găsite în mai multe puncte de pe glob, la mare distanță unul de celălalt.

Un examen fugar a fost suficient pentru ca specialiștii, convocați de urgență la fața locului, să-și dea seama că aveau de-a face cu o revelație extrem de importantă despre trecutul biologic al planetei noastre.

Documentar

SFÎRȘITUL

„ÎNSPĂIMÎNTĂTOARELE ȘOPÎRLE”

Dinozaurii au trăit în Sahara acum cîteva milioane de ani, pe vremea cînd imensa întindere de pămînt din Africa de Nord nu era un pustiu bîntuit de arșiță, ci un șirag de păduri dese, străbătute de numeroase cursuri de apă. Erau viețuitoare uriașe, înalte cît o casă cu două-trei etaje, lungi de 15—30 m și cîntărind pînă la 100 tone. Resturi fosile de dinozauri au fost găsite în cele mai diverse zone geografice, din Bavaria pînă în Mongolia, din Colorado pînă în Madagascar, din India pînă în Patagonia, nicăieri însă într-o aglomerare care să se poată compara cu cea din zona sahariacă Gaoudoufoua.

Numele străvechilor făpturi provine din asocierea a două cuvinte eline — *deinos*, care înseamnă „înspăimîntător” și *sauros*, adică „șopîrlă”. Alăturarea celor două noțiuni este, prin ea însăși, o descriere a înfățișării pe care au avut-o aceste animale preistorice — niște monștri hidoși, asemănători cu cei care populează coșmarurile cele mai chinătoare. Deși omul nu i-a înfîlțit niciodată în carne și oase, unii folcloriști sînt de părere că „înspăimîntătoarele șopîrle” stau la originea basnelor și zmeilor din basme și legende.

Mai sobri, paleontologii vorbesc nu de dinozauri (cum li se spune în limbajul curent și cum vom continua să le spunem și noi), ci de vastul ordin al dinozaurienilor, subîmpărțire a clasei reptilelor fosile, cuprinzînd în rîndurile ei o remarcabilă varietate de specii. Printre ele era de exemplu diplodocul, care semăna într-adevăr cu o șopîrlă gigantică, se deplasa rar și greu, și prefera să se tolănească în mlaștini sau în vadurile rîurilor. De ce? Pentru că apa deplasată de volumul său venea în ajutorul articulațiilor celor patru membre, care aveau de suportat strivitoarea povară a trupului: 35 tone și o lungime de mai bine de 20 m. Hrana acestui munte de carne consta din lăstari, muguri și frunze, mestecate de patruzeci de dinți mărunți, cît vîrfurile unui creion subțire.

Tot din rîndul dinozaurilor erbivori făceau parte, la capătul de jos al scării de mărime, titanozaurul (care, în ciuda numelui său, era de dimensiuni relativ mici — 7,5—8 m lungime și 1,5—2 m înălțime) iar la celălalt capăt, branchiozaurul, la care numai humerusul (osul principal al membrului anterior) avea 3 m, iar greutatea totală a animalului trecea de 80—100 tone. Între aceste două extreme se înșirau — la fel de blînzi și inofensivi cu tot aspectul lor înfricoșător — cei-lalți membri vegetarieni ai ordinului: iguanodonul (cu o poziție și o siluetă care-l făceau să semene cu un cangur uriaș), stegozaurul (un adevărat tanc viu, cu corpul blindat cu plăci osoase de formă patrată, cu latura de 1 m), struthiomînul (care putea să aibă foarte repede, pe labele dîndă-răt) etc.

O agonie

umitor de scurtă...

Cei mai necruțători dușmani ai erbivorilor erau rudele lor apropiate, tiranozaurii carnivori, printre care tiranozaurul — socotit pînă astăzi drept cea mai mare și mai feroce fiară de pradă care a trăit vreodată pe Terra. Înalt de circa 6 m, lung de 12 m și cîntărind 25—40 tone, monstrul avea dinți de dimensiunea unor pumnale (30—40 cm). Ceva mai mărunți, dar la fel de cruzi și primejdioși, erau megalozaurul și aliozaurul.

În ciuda diferențelor de înfățișare și a unei rapacități care, așa cum vom vedea, i-a făcut suspecti de crime în masă, carnivorii aveau o structură biologică foarte asemănătoare cu cea a erbivorilor. Trăsătura cea mai frapantă: creierul tuturor dinozaurilor

era extrem de mic. Cel al diplodocului avea, în medie, 8 cm lungime, 4 cm înălțime și 1,5 cm lățime. Cu alte cuvinte, 48 centimetri cubi de creier la un animal de 35 tone!

Această „minte scurtă” n-a împiedicat totuși reptilele preistorice să hălăduiască multă vreme pe Pămînt. Apăruți la sfîrșitul jurasicului — cea de a doua perioadă a erei secundare sau mezozoice — acum 140 milioane de ani, dinozaurii au trăit și prosperat timp de circa 90 milioane de ani pînă în cretacic, ultima perioadă a

unele sînt destul de puțin verosimile. Ca, de exemplu, părerea că, năpădite brusc de o adevărată furie „fratricidă”, reptilele gigante s-ar fi exterminat reciproc. Această explicație nu face decât să deplaseze semnul de întrebare în dreptul unei alte probleme: cărui factor i se datorează subitului acces de furie destructivă?

Tot așa, la un moment dat au fost încredințate tiranozaurii, despre care s-a afirmat că ar fi devorat nu numai reptilele adulte, ci și ouăle lor. Conform datelor existente, însă, lacomii

viața și moartea unor făpturi antediluviene: astronomia.

■ Cit Soarele

intr-o mie de miliarde de ani

Ajunși aici, trebuie să deschidem o paranteză cu caracter... extraterestru. După cum se știe, încă cu multe secole în urmă, observatorii bolții cerești au remarcat, din cînd în cînd, neașteptata apariție a unei stele foarte strălucitoare, într-un punct de pe firmament care fusese pînă atunci învăluit în întuneric (sau, cel puțin, așa părea al ochiului omenesc). Intrucît era nouă, steaua a căpătat un nume simplu, deși latin — *nova*. După ce licărea cîteva nopți sau cîteva luni, ea se stîngea încet-încet, făcînd din nou loc beznei.

Telescoapele moderne au permis să se constate că temporarul astru nu se înfrunghiează de fapt dintr-un fel de vid cosmic, pentru că apoi să se dizolve din nou în el. *Nova* corespunde unei stele cu o lucire atît de slabă, încît e imperceptibilă pentru ochiul liber și poate fi identificată numai prin fotografierea ariei cerești corespunzătoare. Creșterea bruscă a strălucirii se datorează exploziei stratului său superficial, prilej cu care are loc și eliberarea unei fantastice cantități de energie (dacă și Soarele ar înregistra un fenomen similar, cea mai mare parte din planete, inclusiv Pămîntul, ar fi nimicite în cîteva ore).

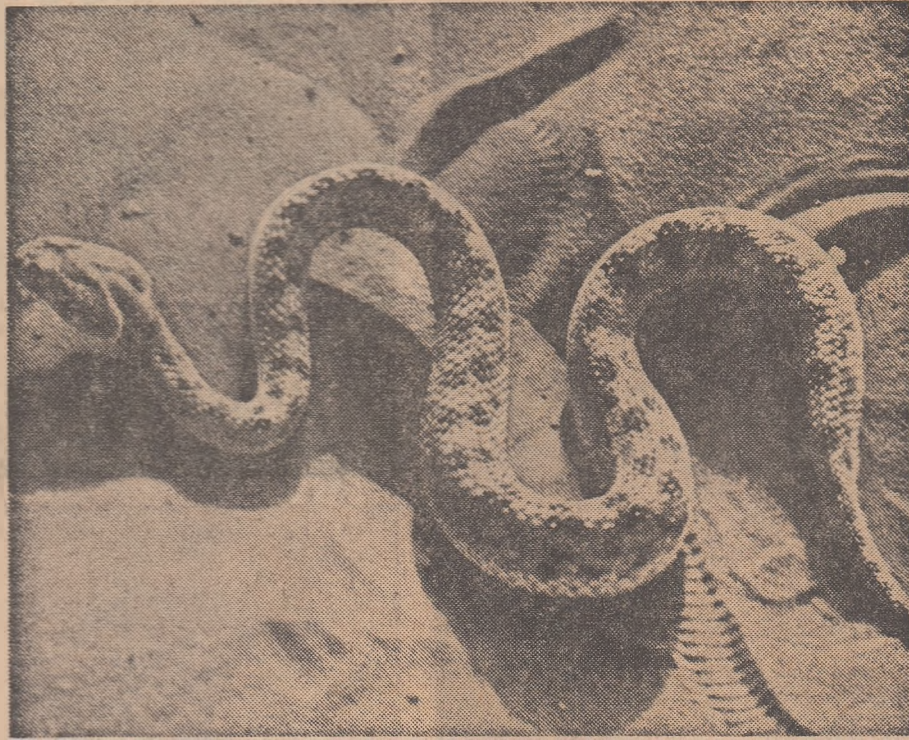
Alte stele explozive fac parte din categoria căreia i s-a spus *supernova*. Ele se ivesc mai rar, dar sînt în schimb mult mai impresionante decît cele de tip *nova*, căci de data aceasta ceea ce explodează nu mai e doar stratul exterior, ci astrul în totalitatea lui. Bineînțeles, cantitatea de energie eliberată de o *supernova* atinge o cifră considerabil mai mare decît cea înfîlțită la o simplă *nova*. Într-un interval relativ scurt de strălucire, o asemenea stea dispersează în spațiul cosmic o energie echivalentă cu cea pe care, în ritmul său actual, Soarele ar iradia-o în o mie de miliarde de ani!

Dacă o *supernova* ar exploda la o distanță de 300 ani-lumină de Terra, privirea omenească ar remarca-o imediat pe un cer nocturn, unde luminozitatea ei ar depăși cu mult pe cea a Lunii pline. În necuprinsul oceanului cosmic, asemenea explozii se petrec mai în fiecare an, dar, din cauza mărilor sau chiar milioanele de ani-lumină care ne despart de galaxiile lor, nu le putem vedea nici cu cele mai perfecționate instrumente ale observatoarelor astronomice contemporane.

(Va urma)

documento.

documentar docum
mentar documentar d
documentar document
mentar documentar docu
documentar documentar
documentar documentar
documentar documentar
documentar documentar
documentar documentar

Sub nisipurile incinse ale deșertului, o întreagă lume dispărută.

mezozoicului. Disparația lor s-a întimplat acum vreo 50—65 milioane de ani, producîndu-se nu numai pe cuprinsul actualei Sahara, ci și în toate celelalte părți ale lumii, unde „înspăimîntătoarele șopîrle” își stabiliseră sălașul.

Procesul de stingere a întregului ordin s-a desfășurat într-un ritm foarte rapid. Pînă de curînd se mai credea că el a putut dura circa 500 000 ani. Astăzi, însă, s-a ajuns la concluzia că intervalul de timp nu trebuie să fi depășit, în nici un caz, zece mii de ani. E un termen extrem de scurt, dacă îl raportăm nu numai la scara geologică în general, ci și la răstimpul prezenței dinozaurilor pe Pămînt, care a fost de peste 8 000 ori mai mare.

Pe de altă parte trebuie să ținem seama de faptul că 10 000 ani este nivelul maxim pentru ceea ce se numește în limbajul de specialitate „capacitatea de analiză în timp”, de care dispun mijloacele noastre actuale de cercetare. Cu alte cuvinte, dincolo de această limită, investigația științifică nu mai poate aduce nici o precizare, ceea ce înseamnă că nu e deloc exclus ca agonie colectivă a dinozaurilor să fi tinut tot atît de bine zece milenii, ca și unul singur, sau doar un secol ori nu mai mult de un deceniu.

...Sau cea mai spectaculoasă catastrofă biologică

De o bună bucată de vreme, savanții încearcă să rezolve enigma repezi-cunii cu care au pierit dinozaurii. Printre teoriile și ipotezele formulate,

carnivori au lipsit din numeroase regiuni ale globului locuite de dinozauri erbivori, ceea ce n-a împiedicat totuși dispariția acestora din urmă.

Și mai fanteziști s-au dovedit cei care au susținut că fenomenul s-ar fi produs printr-o... sinucidere în masă. În afară de absența unui motiv pentru o autodistrugere de atari proporții, științele naturii n-au înregistrat niciodată astfel de cazuri în rîndurile populațiilor animale, fie ele din trecut sau prezent. E greu de presupus deci că tînărul Werther i-a avut ca antecesorii tocmai pe dinozauri.

Mult mai demne de crezare au fost argumentele paleontologilor care au atribuit dispariția enormelor reptile unor intempestive modificări ale mediului ambiant și, mai ales, unor fenomene telurice sau climatice. Erupțiile vulcanice care frămîntau mereu scoarța pămîntului, ca și vertiginosele oscilații din temperatura atmosferică au determinat, într-adevăr, pieirea a nenumărate viețuitoare din acele ere îndepărtate. Dar și această teorie lasă neelucidat un punct de importanță capitală: ce anume i-a răpus pe dinozaurii din regiunile aflate total sau parțial la adăpost de șuvoiul clocotitor al lavei, de apocalipticele seisme care au însoțit formarea lanțurilor muntoase sau de periodicele invazii ale mării asupra uscatului?

Nici una dintre teoriile esafodate nu dădea, așadar, satisfacție completă și mecanismul „celor mai spectaculoase catastrofe biologice”, cum o apreciază paleontologii, rămînea învăluit în mister.

Dar iată că o nouă tentativă de rezolvare a enigmei ne parvine din partea unui domeniu științific care, la prima vedere, nu are nimic comun cu

103 ani de la nașterea lui Vladimir Ilici Lenin

Un Om cu O mare

de Maxim Gorki

Lenin s-a îndreptat viol spre tribună și, grăbind „r”-ul, a început: „Tovarăși...”. În prima clipă mi s-a părut că nu vorbește bine, dar după un minut eram captivat ca toți ceilalți. Era pentru prima oară când auzeam vorbindu-se atât de simplu despre probleme politice atât de complicate. Otorul nu căuta să alcătuiască fraze frumoase, dar fiecare cuvânt devenea o evidență, intrucît sensul exact îi era dezvăluit cu o ușurință care uluia. E greu de redat impresia extraordinară pe care o producea.

Brațul întins înainte și puțin ridicat, podul palmei ce părea să cîntărească fiecare cuvînt, cernerea frazelor adversarilor săi, pe care le înlocuia cu enunțuri grele de înțelesuri, demonstrarea dreptului și datoriei clasei muncitoare de a-și urma propriul drum în loc să rămînă la remorca sau chiar alături de burghăzia liberală, toate acestea ieșeau din comun și păreau spuse nu de Lenin în numele lui personal, ci realmente de voința istoriei.

La Capri am cunoscut un alt Lenin, vesel, admirabil camarad, cu o curiozitate mereu trează și o izbitoare blîndețe în raporturile dintre oameni.

M-a chestionat îndelung despre viața pescarilor din Capri, despre ciștigurile lor, despre influența preoților, despre școală; amplearea sferei lui de inter-

rese era uimitoare. Aflînd că tînărul preot de acolo era fecior de țaran sărac, a cerut numaidecît un adevărat raport. Mulți țărani își trimit copiii la seminar? Copiii se întorc în sate, în parohiile lor?

— Dacă nu-i vorba de o întîmplare, vă dați seama, e o politică a Vaticanului. Și vicleană.

Nu-mi pot imagina alt om mare care, dominîndu-i de la o asemenea înălțime pe ceilalți, să se poată dezbăra într-o asemenea măsură de ispita ambiției și să se intereseze cu atîta pasiune de oameni.

Avea un fel de magnetism care-i atrăgea simpatiile și inimile din lumea muncii. Nu vorbea italianește, dar pescarii din Capri — care cunoscuseră ațiția ruși de prim ordin, inclusiv pe Șaliapin — îl situau, spontan, pe Lenin pe un plan deosebit. Acesta avea risul acela molipsitor, despre care se spune că „vine din inimă”, risul omului care știe să discearnă deopotrivă rudimentarul ca și acrobațiile mintale ale vicleaniei și în același timp știe să se bucure de naivitatea copilărească a „inimilor simple”.

— Numai un om de treabă poate să ridă așa, spunea despre el Giovanni Spandaro, un bătrîn pescar.

Într-o barcă care dansa pe valurile de același albastru limpede ca și cerul, Lenin se antrenă să pescuiască „cu degetul”, cu o undiță fără băț și pescarii îi explicau ce trebuia să facă cînd degetul simțea tremurul firului.

— Cîși drin-drin, capisce? În aceeași clipă, Lenin a smucit firul, a scos prada și, cu un entuziasm de copil sau de vînător, a exclamat:

— A, a! Drin-drin! Pescarii au izbucnit în hohote de rîs cu aceeași plăcere puerilă și de-atunci l-au botezat pe Lenin „Signore Drin-Drin”.

După plecarea lui se interesau mereu:

— Ce mai face Signore Drin-Drin? Nu-i așa că țarul n-o să pună mina pe el, nu?

Ceea ce pentru mine era neobișnuit de mareș la Lenin era ura-i nestînsă, nețarmurită, împotriva nefericirii, luminoasa convingere că nefericirea nu este temelia ireductibilă a vieții, ci un lucru pe care oamenii pot și trebuie să-l înlăture.

Această trăsătură fundamentală a firii lui aș numi-o un optimism militant de materialist. Asta m-a atras la acest om, care a fost Omul cu O mare.

Caracteristici ale unei economii moderne

O economie modernă înseamnă dobîndirea unor rezultate economice cît mai favorabile, cu un consum de muncă și materiale cît mai gospodărește chibzuit. Pe de altă parte, cum fenomenele economice, ca și toate celelalte fenomene din natură și societate, se desfășoară în timp, a cîștiga timp înseamnă a obține într-o durată mai scurtă rezultate care în alte împrejurări sau locuri sînt dobîndite în secvențe de timp mai îndelungate. De asemenea, nu poate fi deloc indiferent aspectul calitativ al rezultatelor obținute — acestea trebuie să fie la cel mai înalt nivel atins de tehnica contemporană.

Acestea sînt, în fond, coordonatele pe care se dezvoltă și economia noastră, eforturile întregului nostru popor în vederea depășirii mai rapide a stadiului de țară în curs de dezvoltare și a construirii societății socialiste multilateral dezvoltate. Acest obiectiv major, fundamental impune dezvoltarea în ritm susținut a industriei, modernizarea producției agricole și în același timp amplasarea rațională pe teritoriul țării a noilor forțe de producție, a industriei și a altor instituții. „...România — a arătat tovarășul Nicolae Ceaușescu în interviul acordat revistei italiene „L'Europeo” — se află într-un proces de intensă dezvoltare a industriei. Trebuie să spun că și în următoarele planuri cincinale, pînă în 1990, avem în vedere ca să continuăm în mod intens industrializarea țării. Pe această bază vrem să lichidăm în cea mai mare parte decalajul existent și să ne apropiem de țările dezvoltate din punct de vedere industrial și economic, în general”. În același timp, dezvoltarea întregii activități economice se reazemă pe introducerea în industrie, agricultură și în alte domenii a cuceririlor științei și tehnicii celei mai avansate, spre a ține pasul cu marile transformări produse în lume de revoluția tehnico-științifică contemporană.

Toate aceste direcții sînt strîns legate și condiționează ridicarea bunăstării, a gradului general de civilizație al poporului. În cursul acestui cincinal, de pildă, veniturile reale ale salariaților urmează să crească cu 20—24 la sută, adică într-un ritm cum în puține țări din lume mai poate fi aflat.

Ne aflăm așadar în fața unui proces istoric de o deosebită amploare și semnificație și prin această prismă trebuie înțelese și măsurile pentru perfecționarea structurii economiei naționale adoptate de un număr de ani încoace, măsuri care au drept scop asigurarea unei cît mai bune repartizări a forțelor de care dispune societatea în sectoarele hotărîtoare ale activității, înlăturarea verigilor intermediare care generează birocratism, apropierea conducerii de bază, cu alte cuvinte cît mai multă eficiență și operativitate în toate domeniile de activitate. Acesta este și sensul Decretului privind stabilirea normelor unitare de structură pentru unitățile economice. Reglementările pe care le prevede au o însemnătate de prim ordin pentru obținerea unei eficiențe ridicate a muncii sociale, pentru creșterea bunăstării întregului popor, intrucît urmărește îmbunătățirea structurii organizatorice la nivelul ministerelor, centralelor și organizațiilor economice, o mai bună repartizare a funcțiilor de conducere, utilizarea rațională a cadrelor tehnico-ingenerești, a specialiștilor de înaltă calificare. Parte integrantă a activității de perfecționare și conducere a economiei private ca un proces continuu, noile structuri organizatorice ale ministerelor, centralelor și întreprinderilor avînd un înalt grad de funcționalitate sînt chemate să determine o valorificare tot mai intensă a rezervelor și posibilităților economiei naționale pe ansamblul ei.

CE SE DISCUTA

Lecții-experiment?

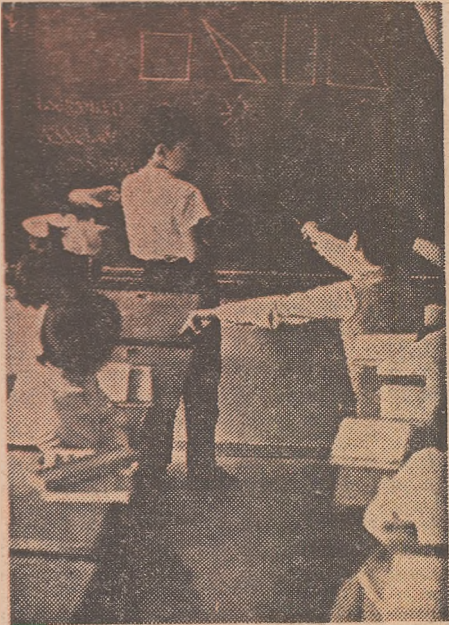
Cursurile celor 200 000 de școli generale — cite există în momentul de față în Uniunea Sovietică — sînt urmate de aproximativ 50 milioane de elevi. Douăzeci la sută din ei vor păși, la absolvirea școlii de opt ani, pragul școlilor medii. Și, treptat, se va realiza trecerea la învățămîntul mediu obligatoriu.

Cum va fi, însă, organizată școala sovietică în viitorul apropiat? Cum ar putea deveni învățămîntul mai eficient? Pedagogia sovietică încearcă să rezolve științific aceste probleme căutînd soluții noi, pe care le verifică în practică. În acest sens în școli se procedează acum la experiențe interesante din care vom aminti cîteva:

Într-o școală din Tbilisi (Gruzia), de pildă, tradiționala formă a lecțiilor a fost înlocuită cu lecții-discuții, lecții-jocuri, lecții-concerte. Profesorii caută să facă învățătura cît mai interesantă, mai atractivă pentru elevi, ajutîndu-l în felul acesta să-și concentreze, cu cît mai puțin efort, atenția asupra materialului pe care trebuie să și-l însușească. În aceeași școală a fost introdusă experimental și predarea fără note, învățătorii nădăjduind să înfrîngă astfel pornirea unor elevi de a-și face un scop în sine din „bătălia” pentru calificative maxime.

O altă experiență interesantă a fost recent făcută la Riga (R.S.S. Letonă). Elevilor din două clase paralele li s-a dat o compunere după o povestire de Konstantin Paustovski. Pentru a reimpresiona copiii povestirea, într-una din cele două clase profesora a citit-o rar și cu intonație, iar în cealaltă clasă a fost adus un magnetofon și copiii au ascultat aceeași bucată dramatizată. Evident, în cea de a doua clasă elevii au făcut compuneri mai reușite.

În sfîrșit, o experiență mai vastă, care a cuprins școli din mai toate republicile sovietice, urmărește introducerea în procesul de învățămînt a unor mijloace tehnice ca ecranul de televiziune, radioul, diverse alte instalații electronice

Lecție-discuție în care elevii din bănci „colaborează” cu cel de la tablă.

Foto: I. Somov (A.P.N.)

etc. Cînd aceste procedee noi vor fi generalizate, se va realiza poate un vechi vis al teoreticienilor pedagogiei ca în școală să predea numai pedagogii talentați care să-i formeze pe elevi după „chipul și asemănarea lor”. Căci tehnica modernă ar permite „aducerea” în fiecare clasă, chiar și în satele cele mai depărtate, a celor mai talentați pedagogi sau a unor actori, savanți și alte personalități pe care copiii i-ar urmări, fără îndoială, cu mai mult interes.

Actualitatea
Actualitatea actuală
Actualitatea actuală
Actualitatea actuală
Actualitatea actuală
Actualitatea actuală
Actualitatea actuală
Actualitatea actuală
Actualitatea actuală
Actualitatea actuală

REÎNTOARCEREA LUI TUTANKHAMON (III)

După jumătate de secol,
jurnalul unui celebru arheolog

Spre deosebire de pereții anticame-
rei, aceia ai camerei mortuare erau
acoperiți cu desene și inscripții, execu-
tate în culori aprinse, dar cam în grabă
și neglijent. Să fi trecut, oare, hoții și
pe acolo și să nu fi distrus mumia fa-
raonului? Pe latura estică a baldachi-
nului-capelă erau niște uși mari cu ca-
naturi, închise cu zăvor, dar fără pece-
te, împrejurare care părea să poată da
răspuns la întrebarea noastră.

Am tras deci zăvorul de lemn negru
și ușile s-au deschis foarte ușor, de
parcă abia în ajun se umblase pe ele.
Îndărătul lor se afla o altă capelă —
copie fidelă a celei dintii, numai că nu
avea plăci de mozaic. În schimb, pe
ușile ei, închise tot cu un zăvor, se pu-
tea vedea un sigiliu intact: numele lui
Tutankhamon și un șacal deasupra a
nouă dușmani ai Egiptului. Baldachi-
nului-capelă era acoperit cu o învelitoare
din pinză de lîn, care făcea o impresie
apăsătoare. Era presărat cu paiete și
susținut de niște frumoase galerii de
lemn. Din cauza vechimii căpătase,
însă, o tentă cafenie și în multe locuri
se rupsese sub greutatea unor margare-
rete de bronz aurit prinse de el.

Numai după ce am privit acest acoperământ ne-am dat seama că ne aflăm
îngă mumia faraonului. Sigiliul neatins
de la ușa celei de a doua capele era o
dovadă sigură că hoții nu intraseră
înăuntru și, deci, nu vătămaseră mu-
mia.

Așadar, noi eram cei dintii care pu-
neam piciorul în mormântul tânărului
faraon din clipa când, în urmă cu circa
3300 de ani, el își găsisse acolo pacea
veșnică.

Am deschis sarcofagul

Realizasem, într-adevăr, un lucru pe
care nici nu l-am fi putut măcar visa
— descoperisem pînă la capăt ritualul
funerar de pe vremea faraonilor.

Dar într-un ungher depărtat al came-
rei mortuare ne aștepta o surpriză și
mai mare: o ușă joasă ducea într-o
altă încăpere — mai mică decât prece-
denta și nu prea înaltă. Dintr-o singură
privire ne-am putut da seama că acolo
se aflau cele mai prețioase comori ale
mormintului.

Mica încăpere adăpostea într-adevăr
cel mai frumos monument funerar din
cite văzusem vreodată, atât de frumos
încît mi s-a tăiat respirația de uimire
și încântare. Un mare baldachin aurit
atingea aproape tavanul, care era și el
acoperit în întregime cu aur. În fata
baldachinului se aflau patru statui ale
zeițelor morții, cu mîinile întinse în-
tr-un gest protector. Poziția lor era atât
de naturală, iar pe față li se citea atîta
suferință, încît părea un sacrilegiu să
le privești. Nu încăpea înăuntru că sub
baldachin erau niște vase în care se
păstrau viscerele faraonului.

În încăpere mai erau și multe alte
lucruri realmente splendide: o statuie
a zeului-cîine Anubis, iar îndărătul lui,
capul unei vaci pe un pedestal — sim-
boluri ale lumii de dincolo de mormînt.
Lîngă peretele de miazăzi al încăperii
era o sumedenie de dulăpioare negre
cu ușile închise cu zăvor și sigilate. Nu-
mai unul era deschis și avea înăuntru
o statuie a lui Tutankhamon repre-
zentat șezînd pe un leopard negru. În
mijlocul încăperii, în stînga lui Anubis
și a vacii, se afla un șir de splendide
cufere. Deschizînd unul, am dat de un
evantai din pene de struț cu mîner de
fildes în perfectă stare. Mai erau mode-
le de bărci cu pinze, iar lîngă peretele
nordic un car funebru.

Nu-mi amintesc cît timp ne-a luat
prima examinare a mormintului, dar
știu că, atunci cînd am trecut pragul
camerei mortuare, fiecare din noi făcu-
se un gest ca spre a alunga o nălucă,
de parcă nimănui nu-i venea să creadă
că ceea ce vedea era aievea.

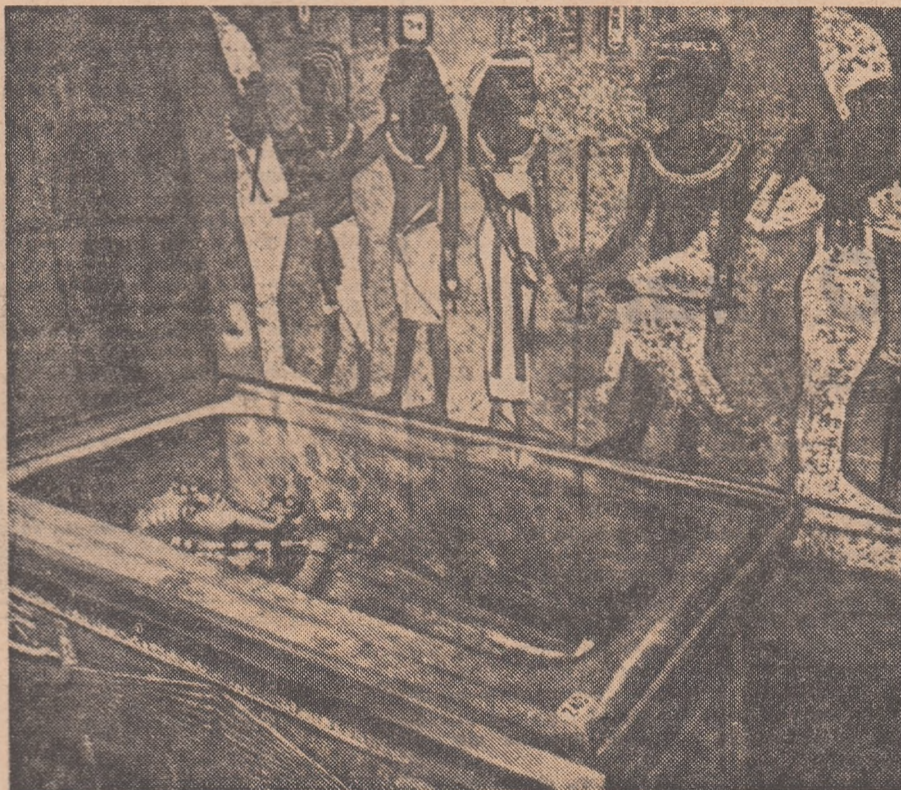
Vreau să precizez că desfăcerea zidu-
lui care despărțea camera mortuară de

anticameră și demontarea baldachine-
lor-capele, patru la număr, virite unul
într-altul au avut loc în cursul celui de
al doilea sezon de lucru. În spațiile din-
tre capele am găsit o pereche de evan-
taie splendide, multe arcuri, săgeți și
sceptre, dintre care cele mai frumoase
erau făcute din argint și aur și împoda-
bite cu chipul miniatural al tînărului
monarh — se vedea că erau lucrate de
mîna unui meșter talentat.

Această muncă minuțioasă a durat 84

fastul acela regal, în tot aurul acela
strălucitor, nimic nu era mai frumos
decît cele câteva flori uscate care-și
mai păstrau încă culorile.

Din anticameră se scosese toate
obiectele de preț, iar din camera mor-
tuară tăbliile aurite ale capelelor; nu
mai rămăsese în ea decît sarcofagul
deschis, cu cele câteva sicrie care își
păstrau încă intact secretul. Acum
urma să deschidem capacul sicriului
exterior, fără să-l scoatem din sarcofag.

Primul din cele trei sicrie, în care se afla mumia faraonului

de zile și a fost foarte dificilă. Căci
după ce am montat schelele și instala-
țiile de ridicat, aproape că nu mai
aveam loc să ne mișcăm. Ne loveam
cap în cap, mîinile ni se atingeau și
abia izbuteam să ne strecurăm pe lîngă
pereți. Dar am fost cum nu se poate
mai recompensați pentru aceste inco-
modități. După ce am demontat și ulti-
ma capelă, am văzut capacul unui uriaș
sarcofag (cu o lungime de circa 2,70 m)
din cuarț galben.

Mumia faraonului

Capacul era intact și se afla exact pe
locul unde fusese așezat cu atîtea se-
cole în urmă.

Dar cum va fi arătînd faraonul? ne
întrebam acum emoționați. Lîngă sar-
cofag a fost adusă o macara și am dat
ordin să se ridice capacul. Într-o tăcere
de gheață, uriașa lespede de peste o
tonă și un sfert a fost desprinsă de sar-
cofag. Lumina a răzbit astfel înăuntru.
Și, în timp ce capacul era suspendat în
aer, am îndepărtat unul după altul
giulgiurile de mătase scumpă, iar cînd
l-am luat și pe ultimul, am scos exclama-
ții de uimire: tot sarcofagul era ocu-
pat de o statuie de aur a tînărului fa-
raon care ascundea, desigur, în ea alte
cîteva sicrie. Pe fruntea faraonului erau
două embleme — o cobră și un eret,
simboluri ale Egiptului de Sus și de
Jos. Dar și mai impresionantă ni s-a
părut o ghirlandă de flori, care era,
după părerea noastră, ultimul omagiu
adus de văduva-copilă tînărului cir-
muitoar al „Celor două regate”. Și în tot

Capacul a fost ridicat destul de ușor
și sub el am găsit, într-adevăr, un al
doilea sicriu, care repeta și el conturu-
rile corpului faraonului.

...În acest al doilea sicriu era un al
treilea, ale cărui principale detalii erau
ascunse sub un giulgiu roșiatic. Se pu-
tea vedea numai masca de aur, splen-
did șlefuită, care avea în jurul gîtului
și pe piept un gulerăș de mărgelă și
flori; sub acoperământul capului era o
fișie de mătase. După ce am scos gule-
rașul și fișia de mătase am constatat
un lucru uluitor: întreg acest sicriu,
lung de circa 2 m era turnat din aur
curat și deci extrem de greu. Abia a
putut fi ridicat de opt bărbați puter-
nici. Dar numai după ce l-am transpor-
tat, în învelișul celui de al doilea sicriu,
în anticameră, unde era mai mult loc
am înțeles însemnătatea excepțională
a descoperirii noastre: turnat artistic
din aur curat, sicriul avea o grosime
care varia între 2,5—3,5 mm. Ce bogă-
ții erau îngropate o dată cu străvechii
faraoni!

Ornamentele erau acoperite de un
strat negru strălucitor — resturi de
unsori lichide, cu care fusese, desigur,
stropit din belșug sicriul. Din această
cauză, el se lipise puternic de pereții
celui de al doilea sicriu, încît abia l-am
putut desprinde.

În sfîrșit, ocupînd tot spațiul acestui
al treilea sicriu de aur, aveam acum în
față tot ce mai rămăsese din tînărul fa-
raon — mumia acoperită cu unsori, îm-
pietrită și înnegrită de vreme. Apăsă-
toarea impresie produsă de mumie era
oarecum atenuată de splendida mască
de aur care acoperea fața și pieptul fa-
raonului.

reportaj
reportaj reportaj
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
aj reportaj reportaj reportaj

Mumia îl simboliza pe zeul Osiris.
Masca de aur, exemplar unic al artei
antice a portretului, exprima tînetete și
calm și ne îndemna să meditam la ti-
neretea atât de brusc curmată de o
moarte necrutătoare.

Cîteva precizări

Ce importanță a avut pentru egipto-
logi descoperirea celebrului mormînt al
lui Tutankhamon?

Din păcate, nu s-au găsit în el și de-
cumente scrise — literare sau istorice.
Iar textele religioase, uzuale, legate de
cultul morților, n-au adăugat nimic la
ceea ce se știa de mult. Încît pentru
istorici descoperirea n-a prezentat un
interes deosebit. În schimb, ea a adus
foarte mult material istoricilor de artă.
Statuile faraonului, masca de aur a
mumiei și picturile de pe cele trei si-
crie sînt portrete exacte ale lui Tu-
tankhamon. Datorită acestui lucru s-a
putut stabili că tot pe Tutankhamon
l-au reprezentat și cîteva statui „uzur-
pate” de o seamă de faraoni care l-au
urmat (de pildă, Horemheb) și au șter-
numele lui Tutankhamon de pe statu-
ile înscrîindu-le pe ale lor. Foarte mult
date au furnizat prețioasele obiecte de
artizanat artistic, extrem de numeroase
în toate încăperile mormintului și care
au îmbogățit considerabil cunoștințele
în acest domeniu. În plus, extrem de
important era faptul că arta din timpul
lui Tutankhamon a fost o verigă într-
arta Amarni (cum e numită perioada
în care a domnit Ahnaton, după numele
așezării Tell el Amarna, unde arheolo-
gii au descoperit noua capitală — Ak-
hetaton — a acestui faraon) și perioadă
următoare.

Mormîntul lui Tutankhamon n-a răs-
puns la întrebările privitoare la soartă
faraonului. Nici acum nu știm al cu-
cui a fost. Nu se știe exact nici chîia
din ce cauză a murit. După cum ne mă-
întrebăm încă de ce mormîntul lui
se deosebește de necropolele regale o-
bișnuite prin faptul că pare să fi fost
lucrat în mare grabă?

S-ar putea, desigur, avansa cîteva
ipoteze. Iată una dintre ele. Se pre-
poate ca Tutankhamon să fi murit fu-
gerător și mormîntul lui să nu fi fost
gata; de aceea, în timp ce i se înmă-
săma trupul, mormîntul i-a fost con-
struit în grabă, fără a se respecta obi-
nuitele canoane pentru cavourile regale.

Dealtfel, despre Tutankhamon există
în genere multe ipoteze, dar pînă acum
nici una din ele n-a fost confirmată.

Studierea mumiei a permis, însă, să
se determine exact vîrsta faraonului.
Care a coincis cu datele istorice: 18-19
ani. Cercetarea mumiei cu ajutorul ra-
diației Roentgen n-a dus la găsirea ar-
melor unei boli din cauza căreia ar
putut muri tînărul rege. După o urech
a mumiei s-au găsit, însă, niște urme
ale unei răni adînci, de origine neco-
noscută. Analiza singelui lui Tutankha-
mon și a lui Smenkhkar, care a dom-
nit înaintea acestuia, a arătat că amî-
doi aveau aceeași grupă sanguină. În
același timp, unele asemănări rema-
cate în figurile lor, judecînd după stu-
tui, ne îndreptătesc să-i socotim rudă
apropiate — poate chiar frați. Dar, re-
pet, nu se știe exact cine a fost tatăl
lui Tutankhamon. Unii cred că el a fo-
fiul lui Amenhotep III, cu alte cuvînt
frate cu Ahnaton. Această versiune
fost lansată de egiptologul Nobleco-
 în „Viața și moartea unui faraon”, ea
e însă mai degrabă un roman istoric
decît o lucrare riguroso științifică.

Misterioasă rămîne și moartea fara-
onului. Nu se știe dacă el a murit o
moarte naturală sau de o moarte vi-
lentă. Este un subiect asupra căruia
poate fabula la nesfîrșit.

R. Rubinstein

IN TREI

După succes

Maia Plisețkaia a interpretat pe scena Palatului Sporturilor de la Porte de Versailles din Paris rolul principal în spectacolul unei noi trupe franceze: „Baletul din Marsilia”. Spectacolul, care poartă semnătura marelui coregraf Roland Petit, a fost montat special pentru celebra balerină.

Să-l ascultăm pe protagoniști: Maia Plisețkaia, Roland Petit și balerinul Rudy Bryans, vorbind, în trei, după succes.

Maia Plisețkaia: — Am avut ocazia, anul trecut, la Marsilia, să văd admirabilul spectacol montat de Roland Petit pe versurile poetului meu preferat, Maiakovski. Atunci mi-am exprimat dorința de a lucra cu acest coregraf. Am fost emoționată aflând că vizul meu este pe cale să se realizeze și că Roland Petit se pregătește să vină la Moscova. Aveam emoții pentru că nu știam cum vor decurge lucrurile, nu-mi cunoșteam partenerul și, mai ales, eram într-o cumplită criză de timp. De fapt aveam numai două săptămâni

ideal pentru mine. Un rol important l-a jucat și faptul că Rudy Bryans știe perfect ce accente și nuanțe cere Petit, că în general este un partener admirabil, serios, atent, subtil, și un dansator extrem de înzestrat.

Roland Petit: — O admir enorm pe Maia. N-am văzut-o decît în „Lacul lebedelor” și „Anna Karenina”, dar am înțeles imediat că este cea mai mare balerină modernă. Iar admirația mea n-a făcut decît să crească atunci cînd am început să lucrez cu dînsa. Pentru mine ea e mai mult decît o dansatoare. Este un fel de imensă forță magnetică pe care, ca coregraf, o simt întotdeauna în inspirația, în muzicalitatea, în tehnica sa admirabilă, ca și în înfățișarea-i minunată. Sint fericit de această combinație extraordinară între o Plisețkaia foarte feminină și cumva „celestă” și un Bryans extrem de masculin și perfect pămîntean.

Rudy Bryans: — Roland Petit a spus totul. Vreau doar să mai adaug că sint foarte fericit să dansez cu Maia și că colaborarea cu această parteneră absolut unică înseamnă pentru mine, pe pian profesional, o experiență incomparabilă. Prezența acestei mari balerine în spectacolele noastre le-a dat o strălucire deosebită.

TEATRU

De 100 de ori „Valentin și Valentina”

La debutul lui scriam despre spectacolul „Valentin și Valentina” al Teatrului „Bulandra” că se anunță un best-seller al stagiunii. Și iată că după cinci luni Valentin și Valentina, lubiți și aplaudați, și-au sărbătorit centenarul. Duminică 15 aprilie, la ora 10 dimineața, spectacolul a fost reprezentat pentru a suta oară, la fel de proaspăt (deși în acest răstimp a avut uneori și trei reprezentații pe zi) în prezența unui public la fel de sensibil la mesajul de înțelegere și respect al piesei lui Mihail Roșcin.

Călduroase felicitări pentru această performanță tuturor realizatorilor spectacolului: regizorul Adrian Georgescu, scenografa Doris Jurgea, actorii Florian Pittiș și Mariana Mișuț (Valentin și Valentina) Gina Petrini și Mihaela Juvara (mama Valentinei), Vally Voiculescu și Beatrice Biega (Bunica), Elena Caragiu și Anca Verești (Jenea), Ica Matache și Doina Mavrodin (mama lui Valentin), Maria Gligor (Rita), Valeria Marian (Dina) Rodica Suciu și Cătălina Pintilie (Catiușa), George Oancea (Gusev), Cornel Coman și Dorin Dron (Volodea), Emil Reisenauer (un trecător) și un grup de studenți de la I.A.T.C.

Florian Pittiș și Mariana Mișuț la o sută reprezentații.

INTERVIU

Adevărul lui Jean Marais

Jean Marais a scris o carte despre viața lui și a intitulat-o „Cele patru adevăruri ale mele”. Nu pentru că ar fi patru. Adevărul nu poate fi decît unul. Ci pur și simplu pentru că a utilizat un galicism. Cînd un francez spune: „Cele patru adevăruri ale mele”, înseamnă că a hotărît să vorbească deschis, să nu ascundă nimic. Dacă ar fi să vorbim și noi așa despre Jean Marais, ar trebui să începem cu ceea ce nu spune în carte.

— Teată viața mea m-am strădui din răsputeri să-mi ajung din urmă celebritatea — mi-a mărturisit Jean Marais, în postura de amfitrion amabil al unei superbe case de pe strada Berlioz din Paris.

Nu e vorba de goana după celebritate cu orice preț, în care se antrenează unii actori. Celebritatea a venit la Jean Marais devreme și nechemată, iar el simțea că ea îi depășește talentul și meritele, suferea din această cauză și se străduia, prin muncă, perseverență, abnegație, să o ajungă din urmă, să meargă în pas cu ea, să fie demn de popularitatea lui. Acesta-i, cred eu, principala adevăr al lui Jean Marais.

— Vă rog să nu o considerați o cochetărie, dar mi-e greu să duc povara gloriei. Sufăr din cauza destinului meu fericit, fiindcă am convingerea că sint mulți alții care ar merita aura celebrității. De aceea mă simt obligat să-mi plătesc datoria față de oamenii de artă.

Celebritatea a fost generoasă cu Jean Marais pînă la anecdotie. Cînd l-am întrebat de ce a fost decorat cu „Virtutea militară”, mi-a răspuns rîzînd: — Fiindcă îmi place dulceața.

Nu credeți? La sfîrșitul războiului, după eliberarea Parisului, m-am angajat ca șofer în armată. Într-o zi coloana noastră a fost atacată de avioane fasciste. Toți șoferii s-au aruncat în șanț, iar eu am profitat de ocazie ca să desfac un boreas de dulceață pe care îl găsisem într-o casă părăsită... Cum era o zi rece, m-am oprit motorul. A doua zi am fost propus pentru decorare, fiindcă mă comportasem ca un adevărat șofer militar, care, am aflat, într-o asemenea împrejurare nu are voie să oprească motorul, spre a fi oricînd gata de start. Iar faptul că am rămas în cabină a fost socotit un gest de curaj ieșit din comun.

Jean Marais are și alte decorații, bine meritare, între care ordinul „Legiunea de onoare”, care i-a fost atribuit pentru contribuția sa la dezvoltarea artei teatrale și cinematografice. În ziua cînd l-am vizitat, Jean Marais înlocuiea la cererea consiliului municipal care-l propusese pentru o nouă decorare, un bilanț al activității sale. Am aflat astfel că în 30 de ani a jucat în 67 de filme, dacă socotim unul singur serialul de televiziune în șase episoade „Karate”.

Am asistat la turnările acestui film în holul hotelului parizian „Hilton”. În forfota platoului, în scurtele pauze dintre filmări, discuția cu Jean Marais mi-a părut și mai interesantă decît în fotografiile moi din salonul casei sale de pe strada Berlioz. Acasă l-am văzut mai domol, mai obosit. În fața camerei de filmare era un om puternic și energic, plin de elan și tinerețe.

De multe ori rolurile actorilor mari exprimă și propriul lor caracter, propria lor natură. Jean Marais este și în viață un luptător pentru dreptate. Actorii francezi cu care am stat de vorbă

mi-au spus cu toții într-un glas că Marais este un om puternic, care niciodată n-a vorbit de rău și n-a făcut un rău nimănui. Și pe ecran e tot așa — un erou puternic și viteaz, simplu și bun. În mișcările lui spada slujește oamenii și binele, pedepsește răul. Indiferent dacă joacă un cap încoronat sau un mușchetar, un comandant de oșți sau un ziarist.

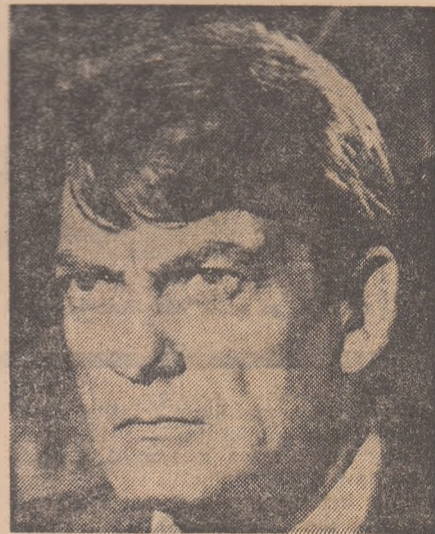
Primul rol principal în film i s-a oferit în anul 1939. Bucuroș, Jean Marais, a semnat contractul pe loc și abia după ce a citit scenariul a înțeles că nu poate accepta rolul. „Ai semnat contractul — i-a spus rece producătorul — ori joci, ori plătești daunele”. Jean Marais s-a împrumutat la prieteni și a plătit.

— Refuzînd atunci, n-am mai acceptat niciodată să joc pentru bani. Nu accept decît rolurile care îmi plac.

Cîți ani are Jean Marais? Nu-i un secret. Se știe că s-a născut în decembrie 1913. Și totuși întrebarea nu e de prisos. Cazul Jean Marais confirmă o dată mai mult adevărul că omul are vîrsta pe care o simte. Și acum încă, la repetiții, la teatru, unde și-a asumat și calitatea de regizor, el nu urecă și coboară de pe scenă pe treptele laterale, ci sare direct — sus și jos. În 1953, la tradiționala gală a artiștilor francezi, a evoluat la perș la o înălțime de aproape 20 de metri, fără plasă, cu siguranța unui acrobat profesionist. „Îți mulțumim, Jeannot, i-a spus în seara aceea comperul. Ne-ai dovedit că abia de la 40 de ani începe omul să trăiască”.

În toate filmele lui de capă și spadă Jean Marais execută singur (deși mulți refuză să creadă) periculoasele numere cerute de gen.

— În copilărie mi-era frică de întuneric și ca să-mi înving această slăbiciune, coboram mereu în bedi — indiferent dacă era sau nu era nevoie. De mulți ani horoscopul meu îmi prezice o

nenorocire care mi se va trage de la apă sau de la foc. Dar eu îmi pun soarta la incercare și mă joc și cu apa și cu focul. Deocamdată nu mi s-a întimplat nimic. E drept că acum cîțiva ani mi-am fracturat încheietura mîinii, însă în rest n-am nimic, decît niște simple zgirieturi.

Știu că vedetelor de cinema nu le prea place să-și revadă vechile filme în prezența spectatorilor. Pentru că atunci cînd se va aprinde lumina se va face inevitabilă comparație între cum arătau și cum arată. Jean Marais nu se teme de aceste confruntări. El este și azi tot așa ca pe ecran. Ba așa spune că actualul Marais este chiar mai frumos decît băiețandrul de acum trei-patru decenii. Are acea frumusețe a anilor trăiți, pe care o prețuiește atîta oamenii.

B. Gurnov

REFLECTOR

■ Campionii olimpicii americani Mark Spitz și Bob Seagren debutează ca actori de film. Va egala oare fama lor artistică pe cea sportivă?

■ În schimb fosta vedetă italiană Silvana Pampanini se retrage îndărătul camerei de filmat. Ea intenționează să realizeze o serie de filme documentare despre arta religioasă.

■ Claude Autant-Lara ecranizează romanul „Lucien Leuwen” de Stendhal.

tămîni la dispoziție ca să pregătesc rolul. La aceasta trebuie adăugată muzica admirabilă, dar dificilă a lui Mahler și faptul că în concepția lui Petit tablourile baletului au o valoare simbolică și trebuie să exprime idei acut actuale, aspirația omului către unitate, fericire și libertate. În ansamblu, deci, aveam destule motive să fiu îngrijorată. Dar toate aprehensiunile s-au risipit chiar de la prima repetiție.

În afară de faptul că este un mare coregraf, Roland Petit are și calitatea rară de a gândi un balet pentru o balerină anume, bazîndu-se exclusiv pe plastica, pe particularitățile, pe maniera ei de a dansa. De aceea tot ce mi-a propus încă de la repetiții a fost

arta
a arta arta a
a arta arta arta a
arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta ar
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta art
arta arta arta arta arta

GERONTOLOGIE

Longevitatea și mediul ambiant

Ce fel de viață ar trebui să ducă omul pentru a trăi mai mult, dar nu oricum, ci sănătos, fizic și psihic? Este întrebarea capitală la care încearcă să răspundă gerontologia. Printre cercetările întreprinse în acest scop se află și studiul enigmaticelor populații cu o mare proporție de centenari.

Binecunoscuților azerbaidjeni din Caucaz li s-au adăugat recent ecuadorienii din valea Vilcabamba, adică „valea sfântă”. Această vale nespus de frumoasă a fost numită așa încă de indieni. Este situată în preajma ecuatorului (la numai 4 grade latitudine sudică), dar la 1500 m altitudine, poziție careia îi datorează o climă constantă aproape

de zi, iar un vânticel adie mereu din aceeași direcție. Specialiștii ecuadorieni și străini care au vizitat valea văd în această liniște cauza majoră a longevității locuitorilor ei, din care prea puțini s-au deplasat pînă la Loja, capitala provinciei cu același nume, situată la numai 52 km. Hipertensiunea, bolile de inimă și cancerul sînt cu totul neobișnuite. Cele mai frecvente cauze de deces sînt accidentele și gripa contractată de la puținii vizitatori veniți de afară.

Dar mai există un factor care dă de gîndit gerontologilor. Și anume regimul alimentar extrem de sobru. La Vilcabamba adulții consumă în medie 1700

Decanul tuturor centenarilor din lume, Shirali Mustimov, care a împlinit 167 de ani, și soția lui Hatun Hanum (de 109 ani)

tot anul, cu o umiditate relativă de 67 la sută și o temperatură de 19 grade. „Iarna” plouă ceva mai mult. E strălucită de trei munți înalți, iar trei riuri care se întîlnesc chiar în sat o aprovizionează din plin cu apă.

Anul trecut, cei mai bătrîni locuitori ai văii erau José David, de 142 ani, și Miguel Carpio, de 123 ani. În urma lor se eșalonează o proporție neobișnuit de mare de centenari și virșnici trecuți de 80 de ani. Și mai neobișnuit este însă faptul că toți sînt vioi, se țin drept, au dinți buni și și-au păstrat facultățile intelectuale, încît se deosebesc greu de concetățenii lor mai tineri cu cîteva decenii. De asemenea, toți execută munci nu prea grele, ca prășitul și plivitul. Aceasta îi face să nu se simtă inutili în familie, sentiment căruia sociologii îi atribuie o importanță din ce în ce mai mare pentru bunăstarea psihică și poate chiar pentru cea fizică. Fapt interesant, în general bătrînii nu locuiesc chiar în satul Vilcabamba, care are circa 900 de locuitori, ci în gospodării izolate, răspindite de-a lungul văii.

Deși vîrsta înaintată a azerbaidjenilor a fost atribuită mai ales condițiilor particulare ale mediului în care trăiesc, trebuie probabil luate în considerare și cauze genetice, deoarece majoritatea centenarilor sînt înrudiți. Același lucru se poate spune și despre ecuadorieni. Registrele lor de stare civilă, ținute foarte exact, atestă pe de o parte că fenomenul longevității nu este nou printre ei, iar pe de altă parte că longevivii au fost și sînt înrudiți între ei. Dar în Anzi mai există grupuri de populații indiene longevive, în sinul cărora nu au fost constatate legături familiale. În schimb, deși locuiesc la circa 1600 km de Vilcabamba, condițiile lor de mediu sînt aproape identice cu cele din „valea sfântă”.

Locuitorii aceștia sînt descendenți ai spaniolilor care s-au instalat acolo acum vreo 400 de ani, în timpul cuceririi Americii. Generațiile care s-au succedat de atunci au dus o viață foarte liniștită, la adăpost de zguduiri politice și geografice (valea nu se află în zona seismică). După cum am menționat, clima este blîndă și uniformă, radiația solară este aproape identică zi

de calorii pe zi, adică mult mai puțin decît rația obișnuită în țările europene, unde uneori este chiar dublă. Or, la mai toate organismele vii, un aport mic de calorii pare să favorizeze longevitatea. Mesele locuitorilor Vilcabambe sînt frugale. Ele constau mai cu seamă din supă de cereale, yuka (o rădăcină), fasole și cartofi, și din portocale, banane și puțin zahăr nerafinat. Carnea se rezumă la vreo 30 g pe săptămînă. Laptele, consumat și el în cantități mici, este transformat de obicei în brînză. Așadar, regimul alimentar conține foarte puține grăsimi.

Frugalitatea ecuadorienilor se limitează însă numai la hrană. În rest beau 2—4 cești de rom și fumează 40—60 de țigări pe zi. Este adevărat că romul e nerafinat, iar țigările sînt confecționate din tutunul crescut în grădina și înfășurat în foi de porumb sau hirtie igienică, cînd o au. Cu tot rezervorul de apă potabilă construit recent, majoritatea locuitorilor continuă să bea apă din riu. În consecință, cercetătorii de la Quito examinează și apa în cău-

— Să nu plecați mai departe de sistemul solar...

rea unor factori chimici care ar putea contribui la longevitate.

Un număr neobișnuit de mare de longevivi, dar care nu depășesc o sută de ani, a fost găsit și în Iakutia și Munții Altai, ai căror locuitori consumă însă mari cantități de grăsimi animale (saturate). hrana lor de bază fiind carnea și grăsimea de ren.

Anchetarea a 23 de centenari din Europa a arătat că cei mai mulți trăiseră la țară, efectuaseră munci agricole, locuiseră în case mici și modeste, fuseseră în mare măsură vegetarieni și consumaseră carne doar o dată pe săptămînă. Contrar ecuadorienilor, nu fumaseră și nu băuseră, dar nici nu erau prea vioi, menținîndu-se în viață grație medicației moderne.

Din datele contradictorii expuse mai sus în legătură cu regimul alimentar și obiceiurile de viață rezultă că numai mediul natural în care trăiesc centenarii ar putea furniza cheia secretului longevității lor. Așadar ei ar trebui cercetați amănunțit în toată lumea, oriunde există neobișnuit de mulți longevivi. Iar un „fond” de date culesse la scară mondială ar fi de folos tuturor locuitorilor Terrei, nu numai centenarilor.

ASTRONOMIE

Un sistem planetar geamăn...

Pentru a găsi alte planete, situate dincolo de sistemul solar, astronomii ar trebuit să-și arunce „privirile” la 5,98 ani-lumină, dincolo de periferia Soarelui, acolo unde se află steaua Barnard, după numele unui astronom american.

În 1916, Barnard a descoperit în constelația Ophiucus o mică stea strălucitoare ca un astru de magnitudinea 13 care, după Proxima Centauri, era cea mai apropiată de Soare. După care un alt astronom, Van de Kamp, a consacrat jumătate de secol observării acestei stele, urmărindu-i deplasarea pe boltă. El știa că toate planetele și stelele apropiate au o trăsătură comună: independent de viteza proprie, atunci cînd sînt însoțite de o planetă sau de un satelit au o mișcare ciclică. În sistemul nostru solar, de pildă, nu e corect să se spună: „Jupiter se învîrtește în jurul Soarelui”; în realitate, acești doi aștri se învîrtesc în jurul centrului lor de gravitație comun. Încît un observator care nu l-ar vedea pe Jupiter, dar ar vedea Soarele și ar constata că acesta descrie pe boltă cerească, în 11,3 ani, o elipsă, ar putea deduce existența în jurul Soarelui a unui astru invizibil care, în acest răstimp, încheie o revoluție.

Această tehnică i-a permis lui Van de Kamp, după cincizeci de ani de observații, să conchidă că în jurul stelei lui Barnard trebuie să graviteze o mare planetă, cu o traiectorie destul de excentrică. Ulterior, un studiu mai sistematic i-a făcut pe astronom să afirme, în 1969, existența nu a unei ci a două planete: B-1 și B-2. Cu alte cuvinte, Van de Kamp descoperise primul sistem planetar dincolo de sistemul solar. Și nu-i exclus ca sistemul lui Barnard să comporte și alte planete mai mici care, deocamdată, cu mijloacele actuale, nu pot fi puse în evidență. Van de Kamp atribuie celor două planete următoarele caracteristici: masa lui B-1 ar fi de aproximativ 250 de ori mai mare decît a Terrei, adică 0,8 din masa lui Jupiter, și s-ar roti la 420 milioane km de stea. Această distanță corespunde cu 2,8 UA (de 2,8 ori distanța Pămînt-Soare). Masa lui B-2 ar fi de 350 de ori mai mare decît a Terrei, adică de 1,1 ori masa lui Jupiter, și s-ar roti la 675 milioane km departare. Ceea ce impune o analogie cu Jupiter și Saturn, chiar dacă B-2 este sensibil mai mare. Într-adevăr, printr-o uimitoare potrivire a dimensiunilor, duratele revoluțiilor acestor planete — respectiv de 12 și 26 ani — sînt aproape aceleași cu celea ale lui Jupiter (11,3 ani) și Saturn (29,2 ani). Masa stelei lui Barnard nu depășește 0,15 din masa Soarelui dar, se știe, la o depărtare egală, durata revoluțiilor este mai lungă în jurul unui astru cu masă mică.

Sistemul nostru solar are două categorii de planete. Mercur, Venus, Terra și Marte sînt aștri telurici cu o mare densitate, născuți în regiuni cu căldură atât de mare, încît au fost eliberați de compușii lor hidrogenați. Cu Jupiter dimpotrivă, începe seria planetelor de hidrogen, cu densitate mică, dar care, în regiunile reci ale sistemului, și-au putut păstra materia. Între cele două tipuri de planete linia de demarcație este

știa știința știința știința
știința știința știința știința
știa știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința
știința știința știința știința

situată la aproximativ 2,7 U.A., mai precis între Marte și Jupiter. Datorită caracterelor stelei lui Barnard, linia de demarcație a planetelor ei ar trebui să se situeze la circa 0,5 U.A. În felul acesta depărtările lui B-1 și B-2 s-ar găsi perfect justificate și am fi îndreptățiți să ne imaginăm, foarte aproape de stea, un număr de planete a căror revoluție s-ar efectua conform duratelor mercuriană sau venusiană. Din păcate, locul Terrei pare să lipsească. Dar să admitem o clipă că în jurul stelei lui Barnard, puțin înainte de 0,5 U.A., ar exista o planetă a cărei masă este identică cu a Terrei. Această planetă ar primi o energie comparabilă cu cea pe care Soarele o furnizează Pămîntului. Celelalte caracteristici, însă, n-ar corespunde. Steaua lui Barnard pare într-adevăr să aibă la suprafață o temperatură de 2700°K, care o face să-și radieze energia pe o lungime de undă vecină cu 1,1 microni. Cu alte cuvinte, radiația ei este infraroșie, la fel cu radiația tuturor stelelor din clasa M. Aceste stele încălzesc, dar sînt foarte puțin active chimic. Pe Pămînt, fenomenele din care a apărut viața au fost inițiate de radiația ultravioletă, care reprezintă o mică

Constelația Centaurului — ascunde ea, oare, un sistem necunoscut?

parte a radiației solare. În cazul unei stele M, însă, această parte devine neglijabilă. Desigur, calculele lui Van de Kamp trebuie precizate și completate, mai ales în ce privește cunoașterea orbitelor planetelor B-1 și B-2. Noile tehnici utilizate în astronomie, îndeosebi primul telescop special conceput pentru astronomie, ar trebui să aducă precizări cu privire la sistemul lui Barnard. Dar astfel de observații sînt extrem de dificile și, mai ales, foarte lungi.

Observația directă, e greu de conceput de pe Pămînt, dar va fi posibilă de pe suprafața Lunii. În cursul nopții lunare un telescop cu infraroșii ar putea teoretic să „vadă” planetele stelelor mai apropiate, utilizînd ecranul alcătuit de orizontul lunar. Planetele B-1 și B-2 ar deveni astfel vizibile deasupra orizontului înainte ca steaua lui Barnard să se ridice. Pînă la realizarea unui observator selenar va mai trece însă desigur mult timp.

PROBLEMA POLUĂRII

Va reinvia falnica Veneție

Zilele trecute ziarele ne-au adus știrea că în Italia a fost adoptată „legea de urgență” pentru salvarea Veneției. Bugetul afectat acestei acțiuni de mare amploare se cifrează la 300 de miliarde lire italiene. Sumă astronomică, dar Veneția este o bijuterie cu care întreg genul omenesc se mândrește și de aceea nici un sacrificiu consim-

și de o asemenea amploare, incit în cursul dezbaterilor care au avut loc în parlamentul italian a fost evocată chiar necesitatea de a se institui un minister special. Într-adevăr, pentru a salva Veneția, trebuie să i se asigure o activitate economică stabilă, în afară de cea sezonieră a turismului, și să i se imprime o viață care să nu mai

Cind vin „apele inalte”, asupra palatelor Veneției se revărsă torrente de păcură și mlă

șit pentru a împiedica distrugerea ei nu poate fi socotit prea mare. Cu atât mai mult cu cât trebuie acționat fără întârziere, altfel ar putea fi prea târziu.

Turiștilor care defilează zilnic pe dinaintea palatelor din cetatea dogilor le vine, poate, greu să admită că bazilica San-Marco e în primejdie. Și încă într-o primejdie iminentă. Căci chiar acolo e punctul nevralgic al orașului, iar experți italieni și străini au calculat că, dacă nu se iau măsuri energice, până în anul 2010 piața din fața bazilicii se va scufunda cu 1,30 m. Într-un oraș care se afundă cu trei centimetri la fiecare zece ani. Nivelul mării a crescut mereu, iar regimul lagunei venețiene a suferit perturbări grave de cind faimoasele „murazzi”, întăriturile pe care dogii le ridicaseră spre a se împotrivi marelui, au fost măcinate de ape și de cind au fost săpate șenale navigabile spre a facilita accesul petrolierelor spre Marghera. „Apele inalte” (redutabila acqua alta) fac ravagii tot mai frecvente; în noiembrie 1966 ele au depășit cu 1,95 m nivelul mării și au deversat în imobile tone de noroi și păcură. Vibrațiile nenumăratelor „vaporetti” și „motoscaffi”, care au înlocuit de multă vreme poeticele gondole, zdruncină temelile și piloții pe care sînt construite toate casele. O sumă de specialiști afirmă că lemnul mai e atacat și de moluște (așa cum șarpanțele de la San Marco sînt asaltate de termite). Și iată și izbutoarea comparație găsită de un inginer pentru a explica efectele nocive ale resacului de-a lungul canalelor venețiene.

„Biserica Salute se reazemă pe un milion de piloți infipți în ml. Dar acești piloți sînt ca o bucată de zahăr într-un vas cu iaurt. Atita timp cit vasul nu e clătinat, bucată de zahăr rămîne la suprafață. Dacă vasul e zguduit, zahărul se scufundă în iaurt”.

Dar Veneția mai are și alți dușmani înverșunați: sarea din atmosfera marină, gazele emanate de uzinele din Marghera, vaporii de benzină ai ambarcațiunilor care provoacă decalcifierea și sulfatizarea marmorei.

Jumătate din cele trei sute de miliarde lire va trebui afectată numai pentru apărarea litoralului și regularizarea regimului apelor lagunei, îngustînd cele trei guri portuare grație unor ecluze mobile. O altă parte va trebui alocată nu numai pentru restaurarea vechilor monumente, ci și pentru ameliorarea condițiilor de locuit și pentru renovarea urbană, ceea ce este o misiune la fel de dificilă, pentru a reține îndeosebi populația tînără, atrasă de regiunile cu intensă dezvoltare industrială. Într-adevăr, în ultimele două decenii 60.000 de venețieni au părăsit cetatea dogilor. Veneția n-are canalizare, care va trebui deci construită. Pentru a împiedica afundarea progresivă a solului vor trebui ampluate și cele 19.000 de puțuri care alimentează cu apă zona industrială. Înainte de a umple, însă, puțurile, vor trebui totuși construite două mari apeducturi. Problemele pe care le ridică salvarea Veneției sînt astfel atit de diverse

fie dominată de o amprentă medievală. Și, în același timp, orașul trebuie salvat fără a fi brutalizat. Căci Veneția e ca o floare, pe care și o mîngiere o poate ofili. Și totuși, nu e de ajuns numai ca palatele să fie salvate — pentru cit timp? Numai o activitate economică intensă, care a permis odinioară construirea lor, le-ar putea asigura realmente întreținerea.

CHIMIE

Hirtia plastică

De aproape 2000 de ani, principala materie primă pentru industria hirtiei este celuloza. Aceasta se găsește, în cantități mai mari sau mai mici, în pereții celulari ai tuturor plantelor. Fibrele de in, cîneapă, bumbac sînt aproape sută la sută celuloză. De aceea, pînă cît se sfîrșitul secolului XVIII hirtia era fabricată mai ales din cirpe de bumbac și in. Dar cantitățile colectate n-au mai putut face față la un moment dat cererilor crescînde de hirtie.

Incit carența de materie primă și prețul excesiv de mare al hirtiei au fost un imbold de a căuta noi căi de producere a acestui prețios material de scris. Așa s-a ajuns la fibra lemnoasă. Pereții celulari aceștia conțin, însă, în afară de celuloză, lignină și alte substanțe care fac imposibilă transformarea ei directă în hirtie. Extragerea celulozei din material lemnos a fost făcută posibilă de chimie, ceea ce a determinat o strînsă colaborare între chimie și producția de hirtie.

În deceniul patru al secolului nostru, chimia și-a dezvoltat brusc noi posibilități: a început epoca materialelor sintetice. „Secolul nailonului”, cum a fost numită această perioadă, a marcat însă o nouă etapă și în industria hirtiei, anume etapa înlocuirii celulozei naturale cu polimeri sintetici.

În 1942 a fost obținută pentru prima oară hirtie dintr-un amestec de fibră de celuloză cu fibră sintetică. Un deceniu mai tîrziu a început a se fabrica hirtie din fibre de sticlă și ceramice. Iar în 1953 a fost realizată o varietate de hirtie din fibre sintetice sută la sută. Fibrele utilizate azi ca materie primă în industria hirtiei au proprietăți morfologice similare cu ale celulozei. În U.R.S.S. ele se obțin din poliamide aromate refractare. Hirtia fabricată din poliamide este neinflamabilă, extrem de rezistentă, termostabilă pînă la 300 de grade Celsius, nu e atacată de acizi și grăsimi. Ea va fi folosită în construcția de mașini electrice, la confecționarea de haine și țesături neinflamabile, precum și pentru filtrarea gazelor și lichidelor fierbinți. Altă varietate de hirtie, pelicula în-

spumată pe bază de polietilenă, este tot mai mult utilizată ca ambalaj. La grosimea de 0,012 milimetri această peliculă poate fi greu deosebită de hirtia subțire. La 0,025 milimetri grosime, seamănă cu pergamentul, iar la 0,05 milimetri cu hirtia de împachetat. Are însă față de hirtia obișnuită o sumă de avantaje: impermeabilitate la umezi vegetale și animale, la mirosuri, permeabilitate redusă la gaze, rezistență la apă și agenți chimici etc. În plus e și foarte ieftină, calitate esențială pentru această categorie de produse. O tonă de peliculă pentru ambalaj este echivalentă, sub acest raport, cu trei tone de hirtie obișnuită.

Dar hirtia sintetică mai are și alte utilizări. Varietatea cu rezistență la desțărămare de cinci ori, iar la rupere de zece ori mai mare decît a hirtiei din celuloză are o sumă de destinații speciale. Alte sortimente de hirtie sintetică sînt folosite în industria de rachete și avioane, în industriile atomică, chimică și poligrafică ale cărei cerințe nu mai pot fi satisfăcute de hirtia tradițională. Într-adevăr, pentru volumul mereu sporit de lucrări cu caracter informațional este nevoie de o hirtie din ce în ce mai subțire și de aceea și mai rezistentă, care să permită micșorarea de cîteva ori a grosimii cărților. Aceste cerințe pot fi satisfăcute numai de hirtia sintetică.

Pătrunderea peliculei de polimeri în desenul tehnic și copiere a provocat o adevărată revoluție în acest domeniu. Hirtia de calc sintetică nu se deformează la temperatură și umiditate, permite executarea de desene în tuș, cerneală, creion.

Pentru nevoile medicinei din hirtie sintetică se confecționează un fel de pansament prin care aerul trece nestîngnit, în schimb microorganismele se lovesc de el ca de o barieră.

În sfîrșit, un domeniu mai puțin obișnuit de utilizare a hirtiei sintetice. Se știe că pentru orbi care învață să citească după metoda Braille scrierea rămîne o operație extrem de dificilă: ca să obțină litere în relief, ei trebuie

În forma-i inițială, antena din fotografie a fost un mic pachet cu o structură gonflabilă. În numai cîteva minute ea a devenit un tub de 30 de metri înălțime, rezistent la presiunea curenților de aer chiar la o viteză de 50 de metri pe secundă. Unul din cele trei straturi care alcătuiesc tubul este din hirtie pe suport sintetic

să scrie pe dosul hirtiei de la dreapta la stînga. Or, noua hirtie fabricată în acest scop le permite să scrie pe fața ei, de la stînga la dreapta, ceea ce și pentru nevăzători e mult mai ușor. Literele se bombează datorită proprietății hirtiei de a se umfla atunci cînd este apăsată cu stiloul sau creionul.

tehnica
tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica

TEST

Putem afla cum gîndim

Majoritatea oamenilor sînt inclinați să considere propria lor gîndire ca un proces natural care nu trebuie analizat și controlat mai mult decît, să zicem, respirația sau mersul. În realitate, cunoașterea propriului intelect este extrem de utilă pentru perfecționarea gîndirii creatoare.

Particularitățile gîndirii se vădesc mai ales atunci cînd avem de rezolvat probleme de logică, în speță probleme care ne cer să aflăm diverse variante pentru amplasarea unor obiecte în spațiu. În cursul rezolvării acestui tip de probleme apar trei tipuri de strategii. Astfel, o categorie de oameni preferă să treacă repede în revistă diversele variante posibile de rezolvare a problemei acționînd de la bun început cu obiecte deci fără a-și întocmi în prealabil un plan de acțiune. Alții, dimpotrivă, caută să-și planifice minuțios acțiunile înainte de a apela la obiecte. Cel mai bine se descurcă cu astfel de probleme cei care îmbină armonios metoda logică cu capacitatea de a crea combinații care, în cursul rezolvării, să le sugereze cea mai bună soluție.

Încercînd să rezolvăm problema de combinații în spațiu formulată mai jos, putem afla de ce tip de gîndire ținem: de cea logică sau de cea manipuloare? Generalizăm cu ușurință metodele de rezolvare găsite și le folosim ca scheme? Treccm greu de la procedee de soluționare cunoscute la altele noi, dar mai sigure?

Pentru rezolvarea problemei sînt necesare șase cutii cu chibrituri. Trebuie să le așezăm în așa fel, încît fiecare cutie să se atingă:

- în varianta I-a — de alte două cutii,
- în varianta a II-a — de alte trei cutii,
- în varianta a III-a — de alte patru cutii,
- în varianta a IV-a — de alte cinci cutii.

Cînd rezolvăm problema să avem în vedere următoarele condiții: se consideră că o cutie se atinge de alta dacă o latură sau o parte a unei laturi vine în contact cu altă cutie. Contactul prin unghiuri sau muchii nu e luat în considerare. Figura realizată astfel din șase cutii trebuie să fie stabilă, adică să-și mențină forma fără vreun reazem suplimentar.

Fiecare din variantele problemei poate avea cîteva rezolvări. Să le aflăm pe cele mai simple, dar elegante. În numărul viitor vom publica cîteva din soluțiile posibile.

Poșta medicului

O MAMĂ FOARTE INGRJORATA ȘI SUPARATA — Făgăraș: Din simptomele descrise reiese că repetatele infecții faringoamigdalene s-au complicat cu o infecție a căilor urinare, probabil o pielocistită, care, neglijată și tratată empiric la domiciliu, riscă să se agraveze. Pentru fixarea unui tratament adecvat dietetic și medicamentos este necesar un număr de examene de laborator care impun internarea neîntreruptă a copilului într-un spital de pediatrie.

BUNICA — Galați: Sînt probabil fenomene de spasmodic care ar putea fi precizate prin testarea calciului și fosfatazelor alcaline din sînge. Oricum, după infecția gripală suferită, este necesar un tratament de tonificare a copilului cu Clorocalcin, cîte o linguriță de două ori pe zi, în puțină apă îndulcită (sau Pantotenat de calciu, 1—2 g/zi), vitamina C 200 2—3 cpr./zi, vitamina D, 600 000 u, fiole III, la interval de o lună, precum și cu un calmant de tipul siropului Romergan pentru copil 2—3 lingurițe/zi, din care una înainte de culcare.

BAURCEANU ION — București: Examele de laborator, deși prea puține, certifică totuși existența unui focar de infecție cronică; unde, nu vă putem însă spune. Oricum pentru precizarea diagnosticului și stabilirea terapiei, ar mai fi necesare un examen coproparazitologic, un exsudat faringian și antibiograma, repetarea probelor urinare. Ca medicație, deocamdată Pantotenat de calciu, 1 g/zi, fiolă buvabilă. Complex B forte 1—2 drajeuri/zi, vitamina A+D₂, o fiolă soluție buvabilă la o lună, iar ca chimioterapie cu spectru mai larg, Nitrofurantoin sau Sulfametin, la început 2 cpr./zi, apoi un comprimat/zi, iar dacă temperatura se normalizează, se va mai continua un timp cu 1/2 cpr./zi.

CECILIA PETRESCU — București: Ne bucurăm și că temele și modul în care sînt tratate satisfac exigențele dv. În ce privește gingivita de care suferiți, ea se datorează de obicei tartrului dentar, cariilor, favorizate de tulburări gastrointestinale, disendocrinii, avitaminoze, intoxicații cronice. Ca tratament, în afara igienei bucale prin spălături largi cu irigatoriu cu soluții slabe antiseptice și alcaline (permanganat de potasiu 0,50/2000 + bicarbonat de sodiu 2 linguri), regim alimentar neiritant, vitamina C 200, vă recomandăm cauterizări cu clorură de zinc 10—20% zilnic sau la două zile, precum și badijonări cu: Rp. Sulfatiazol 4 g, glicerină neutră 20 g, bicarbonat de sodiu 2 g.

TABAN VIORICA — Com. Surala, sat Bilești, jud. Vrancea: Sinusurile paranazale sînt niște cavități pneumatice, anexe ale foselor nazale, captușite cu o prelungire mai subțire a mucoasei nazale și pline cu aer. După simptomele descrise este aproape neîndoiește diagnosticul de sinuzită mucopurulentă. Dacă rinoreea purulentă continuă după tratament cu Inhalant și Rinofug, iar radiografia arată opacifierea sinusului maxilar este necesară o puncție pentru extracția puroiului urmată de spălături și introducerea în cavitate a antibioticului indicat de antibiogramă. Ca adjuvante, terapie antiinflamatoare cu hemisuccinat de hidrocortizon, injecții intramusculare cu Polidin sau Omnadin, vitamina C 200.

Ing. IRINA SOARE — Bacău: Aceste pete — sau nevi vasculari — sînt în adevăr congenitale (asa-zise genodermatoze discromice), fiind manifestări cutanate de origine ereditară. După cum știți, informațiile genetice transmise de la părinți la urmași sînt incluse în cromozomi, care se găsesc în nucleul tuturor celulelor organismului și care, la rîndul lor, sînt formați din gene, avînd un rol esențial în ereditate. În funcție de dimensiunile acestor pete se poate proceda cu prudență la distrugerea lor prin electrocoagulare sau prin refrigerație cu kelen.

RADULESCU ȘTEFAN — București: Fotografia trimisă este edificatoare: picioarele dv. „parantezoidale” (ori cum M se mai spune „picioare în o”) sînt sechele, din păcate ireversibile la această vîrstă, ale unui rahitism contractat în prima copilărie. Dar — vă asigurăm — picioarele dv. nu sînt exagerat de inestetice, încît să vă trezească complexe de inferioritate. Poate că o să vă consolăți aflînd că, conform unei statistici recente, cam 60% dintre bărbați prezintă acest „genu varum” (Obeine, cu un cunoscut termen german) mai mult sau mai puțin accentuat.

MARINESCU M — București: Hidartroză mîinii drepte este de cele mai multe ori de natură postreumatică, necesitînd injecții intrarticulare cu hidrocortizon, radioterapie, ultrasunete, helioterapie marină. Dacă, în pofida oricărui tratament, lichidul nu se resorbe este necesar un tratament chirurgical al leziunilor endoarticulare.

DESPERATUL — Nu trebuie să vă alarmați, tulburările datorîndu-se absenței dv. îndelungate, care au determinat o „disritmie” în viața conjugală. Probabil că totul va intra în normal acum fără nici un tratament hormonal sau stimulator (Testosteron, Yohistrin, Folcisteină, Naposim) dacă într-adevăr vă tușiți tovarășa de viață, cum ne scrieți. Căci, așa cum glosa un umorist „Absența este pentru dragoste ceea ce este vinul pentru foc: îl stinge pe cel mic și-l înțește pe cel mare”.

La Institutul oncologic din Kiev se fac acum operații de extirpare a tumorilor superficiale, maligne și benigne, cu ajutorul laserului

Foto: L. Pap (A.P.N.)

PROBLEME DE DIETETICĂ

Reumatismele și alimentația

Prin urmare reumatismele și nu reumatismul, intrucît sursele de suferință ale oaselor, mușchilor și articulațiilor, care formează cele mai numeroase și importante manifestări de boală. Patru mari boli în practică de acest mare capitol al patologiei umane: reumatismul poliartricular acut, poliartrita cronică evolutivă (P. C. E.), care este prototipul reumatismului cronic inflamator, spondiloză — cea mai frecventă manifestare din grupa reumatismelor cronice degenerative și reumatismul gulos sau artritisul.

În toate aceste forme modul de alimentație poate favoriza apariția bolilor reumatice. Să începem cu vîrsta copilăriei, care cunoaște forma de reumatism poliarticular acut, avînd de cele mai multe ori la bază o infecție de amigdalelor. Dacă copilul este subalimentat și aportul de vitamine și săruri minerale nu este suficient, infecția se va repeta și posibilitățile de apariție a reumatismului vor crește. Pentru ca mijloacele de apărare a organismului să fie pregătite în eventualitatea unei

rită creșterii în ansamblu a organismului, se impune o atenție deosebită pentru a procura corpului cele necesare operei de „construcție”. De multe ori, datorită lipsei de calciu și de vitamina D₂, la această vîrstă poate apărea o afecțiune a coloanei vertebrale dorsale numită cifoză juvenilă (boala lui Scheuermann). Boala se manifestă prin dureri de spate și tendința de cocoșare a coloanei în zona toracelui. În afară de soare, înot și gimnastică, consumul de alimente care conțin calciu (lapte și brînzeturii) este de primă importanță.

După vîrsta de 30 de ani trebuie înfrinate „ispitele” alimentare pentru a preveni apariția obezității și a diabetului. Consumul dulciurilor și făinoaselor trebuie redus în familia unde există diabetici. Tendința de îngrășare care se manifestă după această vîrstă, chiar dacă nu are repercusiuni imediate asupra aparatului locomotor, duce cu trecerea anilor la uzura prematură a cartilajelor articulare și favorizează apariția artrozei și a spondilozei.

O dată artroza instalată se impune perseverență în reducerea alimentelor bogate în calorii, cum sînt dulciurile, făinoasele, grăsimile. Cum de multe ori după 55—60 de ani tensiunea arterială crește peste valorile normale, aplicarea regimului fără sare este strict necesară.

Combaterea tendinței la îngrășare favorizează nu numai buna funcționare a aparatului locomotor, ci în mod deosebit a aparatului cardiovascular. Cum, în multe cazuri, artroza e însoțită de tulburări de circulație și de varice, un regim alimentar în care legumele, fructele și cruditățile în general ocupă un prim loc poate aduce foloase reale organismului.

Sînt cazuri cînd consumul exagerat de carne, pește, ouă poate duce la formarea de concrețiuni de săruri minerale în jurul articulațiilor și, respectiv, la boala numită gută.

Dacă astăzi această boală e mai rar întâlnită, în schimb e mai frecventă deformarea articulațiilor mîinilor, în special la femei, după 50—60 de ani, datorită artrozei și depunerii sărurilor minerale în jurul acestor articulații. La baza acestei afecțiuni, pe lângă factorul ereditar, se mai află și consumul de prea multă carne. La polul opus celor ce depășesc greutatea corporală în raport cu înălțimea, se găsesc unii bolnavi „debili”, care au și ei suferințe reumatice și care trebuie stimulați să se alimenteze într-un mod variat și complex. Principiul după care trebuie să ne orientăm este acela că un aliment poate fi prelucrat cu atît mai ușor de către organism, cu cît este mai simplu preparat. Conservele și mîncărurile prăjite sînt mai dificile pentru tubul digestiv.

Dacă la vîrsta adultă trebuie să ne ferim de excesele alimentare pentru a nu încălca organismul inutil, în schimb pentru a realiza o bună eliminare a substanțelor ce nu sînt necesare corpului să ne obișnuim a bea cantități moderate de lichide, la intervale de 2—3 ore, pentru a asigura și buna funcțio-

esculap
esculap esculap
sculap esculap esculap
lap esculap esculap est
esculap esculap esculap
sculap esculap esculap escu
ap esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap esculap
lap esculap esculap esculap e

nare a aparatului cardiovascular, evitînd suprasolicitarea lui printr-un consum mare de lichide într-o perioadă scurtă de timp. Medicamentele antireumatice pot duce frecvent la iritarea tubului digestiv, de aceea ele vor fi luate după mese. În cazul folosirii anumitor medicamente (Fenilbutazonă, Prednison) regimul va fi fără sare. La persoanele care prezintă decalcificări, în special ale coloanei vertebrale, alimentele bogate în calciu (brînză de vaci, de exemplu) fac parte din tratamentul bolii.

Pe scurt, alimentația rațională poate reduce cauzele bolilor, după cum excesul alimentar poate favoriza boala.

DERMATOZE PROFESIONALE

Riia de ciment

Pe șantierele de construcții era și mai este încă cunoscută o afecțiune a pielii care apare pe mîinile și uneori pe trupul muncitorilor care lucrează cu ciment și e numită „riia cimentului”. Cauza și patogenia ei sînt complexe: cimentul și varul acționează mecanic sub formă de pulbere, iar din punct de vedere chimic sînt sensibilizante prin însăși natura lor alcalină. În ultimii ani s-a demonstrat că majoritatea eczemelor cimentarilor se datorează urmelor de crom în ciment care provin fie din materia primă, fie din cilindri, concasoare (testul la crom este foarte frecvent pozitiv).

Afecțiunea are multiple forme de manifestare. Bolnavul începe prin a-și scărpiina puternic mîinile, care se umflă, iar pielea devine roșie, umedă și dureroasă. Aceasta este cea mai frecventă formă de manifestare. Există însă și alte forme în care mîna devine dură, foarte bătătorită și crapă la cutele de flexiune (de îndoire). În anumite forme ale bolii, mîinile se acoperă de pustule (bubulițe) purulente, iar în altele „riia de ciment” ia forma de lichen ori chiar de psoriazis. (Psoriazisul este o boală de piele caracterizată prin apariția unor solzi albișoși ce acoperă placarde roșii). Această ultimă boală de piele, în forme variate, este extrem de răspîndită. Dintr-o statistică publicată în Franța rezultă că în anul 1965 din 4 245 cazuri de boli profesionale declarate, jumătate s-au datorat acestei afecțiuni. O precauție ideală ar fi aceea de a nu se mai încorpora în ciment săruri de crom sau în orice caz de a se folosi materiale componente ce nu conțin crom.

Practic însă este imposibil a produce cimenturi inofensive, de aceea se pot folosi două căi preventive:

a) cu ocazia selecției făcute în momentul angajării, să nu fie angajați muncitori care au tendințe alergice sau o proastă reacție a pielii la substanțe alcaline;

b) purtarea de mînuși protectoare, care este eficientă, însă cam incomodă la lucru, avînd și cusurul că vara favorizează transpirația și macerarea pielii.

Tratamentul redutabilei boli care este riia cimentului constă în băi dezinfectante cu soluție slabă de permanganat de potasiu și în aplicarea de pomezi antiseptice și antiinflamatoare. La acestea se adaugă medicamente pentru calmarea mîncării: liniment oleocalcar, pulverizații cu Terra-cortryl spray, aplicații de Locacorten tar, Cornemin ori Synalar. Încercările de a realiza o desensibilizare la crom n-au dat rezultate.

O boală cu manifestări bine cunoscute.

infecții, copiii trebuie alimentați cu lapte, miere de albine, ouă proaspete, fructe, zarzavaturi, legume și — ținînd seama că sînt în perioada de creștere — cu proteine ce se găsesc în brînzeturii și carne. De multe ori avem de purtat o adevărată luptă pentru a face față lăcomiei de dulciuri a copiilor. Firește, produsele zaharoase sînt plăcute la gust, dar în cantități prea mari nu constituie o alimentație rațională. Așadar, copiii trebuie să primească o hrană cît mai variată, punîndu-se accentul pe acele alimente ce aduc un aport mare de vitamine și săruri minerale.

În perioada adolescenței, cînd necesitățile de calciu sînt mai mari dato-

SUEDIA

Un oraș unde se respiră bine

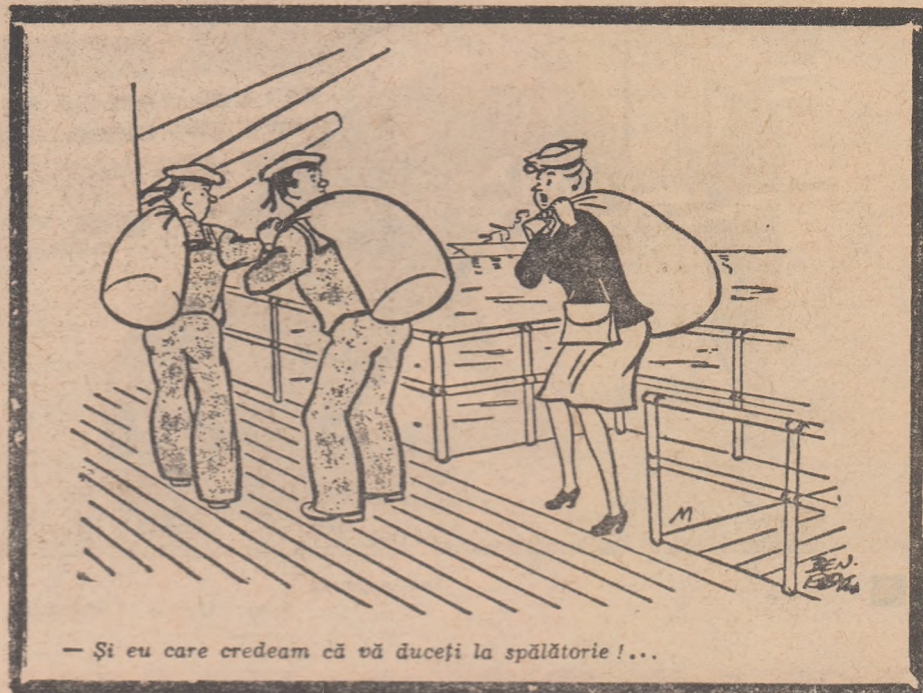
Stockholmul se întinde pe un teritoriu foarte mare și în așa fel, încât în primul moment nu-ți poți da seama unde te afli — pe o insulă, pe o peninsulă sau chiar pe țărmul Scandinaviei, deasupra unui lac, a unui golf ori a unei rețele de canale. Este un colțisor de lume care a dat bătăie de cap multor generații de cartografi, căci nașul originar a lăsat acolo un foarte complicat amalgam de pământ și apă. În arhipelag, pe căile maritime de acces spre oraș există aproape 25.000 de insule mari, mici și miniaturale, acoperite cu păduri sau golașe, înalte sau joase. În lungul și sinuosul golf Saltsjön sînt din nou insule, promontorii mari și mici încă mai complicat desenați, fiorduri și fiordulețe. După cum creșterea golfurilor și presărat cu insule este și marea lac cu apă dulce Mälaren care se îndreaptă spre Stockholm din interiorul cizmei scandinave. Orașul se află chiar în mijlocul acestui conglomerat. Lîngă cheiurile de bazalt și lîngă temelile caselor, în canale și sub nenumeratele poduri își dau astfel întîlnire și se contopesc apele sărate din Saltsjön cu cele dulci din Mälaren.

Stockholmul are multe monumente foarte vechi, vechi și noi. Într-un pavilion special construit poate fi admirată o corabie de pinze care a zăcut cîteva secole pe fundul mării. Sala de festivități a primăriei orașului are splendide

în sfîrșit, capitala suedeză are și o trăsătură specifică care nu frapează, dar datorită căreia Stockholmul se întipărește adînc în memorie, deosebindu-se de multe alte orașe mari. E vorba de mediul înconjurător. În această ordine de idei să vorbim mai întîi despre piatră.

Piatra face parte integrantă din oraș. Spre deosebire de japonezi, suedezii nu divinizează piatră în stare sălbatică, ci luptă împotriva ei cînd le stă în cale, sînt să o adapteze nevoilor lor și, evident, îi apreciază frumusețea misterioasă. Orașul este așezat pe o lespede groasă de piatră, pe care de mult o mușcă însă cu perforatoare pneumatice și o aruncă în aer cu explozivi. Invizibilă temelie de granit și bazalt servește drept fundații de clădiri, pereți și plafoane de depozite și garaje multietajate (în adîncime), tunel și stații de metrou, sisteme de canalizare etc. Dar piatră are ce face și la suprafață. Într-un loc, bunăoară, alcătuieste un chei care aproape că nu mai trebuie consolidat, într-altul sociul, frumos și solid, al unei case, sau un zid înalt de clădire. Stîncile au fost aruncate în aer, transformate în pietris pentru drumuri sau material de adăugat în mortar, eliberînd în felul acesta terenul pentru străzi sau construcții.

Suedezii s-au înfrînt atît de mult cu piatră, încît caută chiar să o și imite. De

— Și eu care credeam că vă duceți la spălătorie!...

REPUBLICA MALGAȘĂ

Viața în pirogă

Tribul vedzo peregrinează pe mare în preajma țărmului sud-vestic al insulei Madagascar. Viața de sine stătătoare a unui tînăr începe în momentul cînd piroga părintească nu-l mai poate adăposti pe el și viitoarea-i familie. Atunci părinții și frații îi construiesc o barcă.

Barca începe să fie lucrată cu mult înainte de căsătoria tînărului. Mai întîi se poartă tratative cu oameni din tribul prieten Mikea — culegători de fructe de pădure. Aceștia cunosc jungla așa cum vedzo cunosc marea, dar se tem cumplit de apă. Mikea trebuie să găsească în pădure un copac gros, drept și cu un lemn ușor, căci o luntră construită dintr-un bușean cu o lungime de cinci metri nu trebuie să cîntărească mai mult de 20 de kilograme. Trunchiul de copac este curățat de coajă cu cuțitele, apoi răzuit cu cochilii de scoică și lăsat în pădure să se usuce. Lemnul din care urmează să fie construită barca este lăsat să se usuce o bună bucată de vreme — uneori chiar un an.

Apoi Mikea îl aduc pe țărm, într-un loc convenit dinainte, unde sînt acostate bărcile tribului vedzo. După care începe etapa cea mai importantă și anume cioplirea bușeanului cu ajutorul unor tesle de piatră, și numai de piatră, căci se crede că cele de metal pot dăuna bărcii. Și se lucrează zdravăn: cinci oameni timp de circa două săptămîni. Dar barca nu e încă gata. Trebuie să i se fixeze balansierul. Spre deosebire de barcă, acesta este făcut dintr-un fragment scurt, dar greu, de copac. Dacă piroga are numai 20 kg, balansierul are circa 50 kg.

Balansierul este legat de barcă cu două prăjini, de care e fixat catargul, pe care se înalță vela împletită din frunze de palmier. Acum piroga e gata. Mai rămîne ca tatăl să încredințeze fiului un harpon și ostia și noua familie de nomazi ai mării își poate începe viața pe întinderile oceanului. Evident, membrii tribului vedzo nu-și pot confecționa singuri harpoane și ostie, încît le obțin de la locuitorii de pe uscat dîndu-le în schimb pește și arici de mare.

Vedzo se deosebesc foarte puțin, ca limbă și înfățișare, de ceilalți malgași — locuitorii insulei Madagascar. O legendă spune că strămoșii lor, care au locuit cîndva pe țărm, au fost supuși de niște triburi mult mai puternice venite de dincolo de munții din mijlocul insulei. Cînd agricultorii din tribul vedzo culegeau recolta, cuceritorii veneau din munți și le luau totul pînă la ultimul grăunte. Ca să aibă totuși cu ce se hrăni, vedzo au început să pescuiască încercînd să-și facă rezerve. Dar în zadar. Căci dușmanii, înarmați cu spade ascuțite, le luau și peștele. Și erau atît de mulți, încît vedzo nu li se puteau împotrivi.

Atunci vedzo au înțeles că la originea tuturor relelor erau teama de a se despărta de locurile de baștină, atașamentul lor de casă, de ogor, de mormintele strămoșilor. Încît trebuiau să aleagă între locuința stabilă de pe uscat, care devenise atît de nesigură, și libertate. Libertatea într-o pirogă subredă pe marea primejdioasă.

Și au ales marea.

L. Martînov

mă deajuns, să se îmbrace sărăcăcios sau să fie nefericit în viața personală, dar pentru a trăi are nevoie în fiecare secundă de aer curat, de oxigen. Îmbunătățind viața oamenilor, progresul tehnic devine însă și un concurent al acestora în consumul invizibilului dar al naturii. La Stockholm se poate respira, repet, ușor, deși în oraș circulă multe mașini. Un cuvînt greu îl are desigur apropierea mării, cu briza ei mereu proaspătă și cu marile rezerve de aer curat. Dar și Los Angelesul este un oraș maritim, și totuși locuitorii lui se sufocă din cauza amestecului toxic de ceată, fum și gaze industriale și de eșapament. Sau Londra cu smogul ei. Stockholmul nu știe însă ce-i smogul. De ce?

Cînd privești Stockholmul de pe o înălțime, constai că orașului îi lipsește unul din elementele caracteristice ale unei mari aglomerații urbane. Dar ce anume? Cosurile de fabrică fumegînde. Cum se descurcă locuitorii lui fără coșuri? Căci Stockholmul nu e o stațiune climaterică ca, de pildă, Cannes-ul sau Ialta, un oraș pentru autorități ca Washingtonul sau Brasilia, ci centrul industrial al Suediei, cu multe întreprinderi. Dar acestea sînt, în general, uzine de asamblare a unor produse ale căror elemente componente sînt fabricate în restul țării. Și apoi, ele folosesc energie primită prin conducte de la centrale depărtate sau apropiate. Așadar, nu mai utilizează de mult cărbune, nu produc cocs, nu fabrică celuloză și nu prelucerează minereuri. Iar toate bucătăriile din oraș au plite electrice.

Iarna, însă, cînd în oraș încep să ard sobele cu combustibil lichid pentru încălzitul caselor, iar vegetația nu mai poate împropășa aerul, acesta se mai poluează, evident, într-o oarecare măsură, lucru înregistrat de aparate electrice sensibile.

La Stockholm sînt mulți pescăruși și rațe sălbatice. Deprinderile pescărușilor sînt binecunoscute. Aceste păsări puternice, cu aripi ascuțite, plutesc deasupra apelor și, din cînd în cînd, se aruncă asupra unei bucăți de pîine sau a unui peștișor, scot țipete pătrunzătoare și se ceartă între ele pentru orice fleac. Pescărușii se sînt la Stockholm ca la ei acasă: se așează pe stîlpii de iluminat, zboară printre jeturile fîntînilor arteziene și se plimbă pe străzi ca la noi porumbeii.

Dar cele mai impresionante păsări din capitala Suediei sînt rațele. Cînd le-am văzut pentru prima oară am crezut că sînt domestice. Vin lîngă tine pe gazon, la doi pași de acolo trec automobile și tropăieșii pietoni, dar ele dorm fără grijă, cu capul vîrit sub aripă. Nici nu le observi. Nimeni nu le sperie, nu le fotografiază, încît păsările se ridică leneșe din loc doar cînd o mașină zgomotoasă de tuns gazon le atinge ușor ca să le despărteze. Mai tîrziu mi-am dat seama că sînt sălbatice numai după penaj. Și mi-am adus aminte că cu cîțiva ani înainte o fotografie din Stockholm făcuse ocolul lumii. Un reporter fixase pe peliculă un cîrd de rațe care traversau imposibile și importante o mare arteră a orașului. Nu știu ce culoare arborase atunci semaforul, dar toată circulația se oprise. Rațele sălbatice găsesc în oraș hrană, acolo ierneză și tot acolo se înmulțesc pe apele golfului și ale lacului. Nu s-au domesticit, dar nu mai pot fi socotite nici sălbatice... Ci mai degrabă niște păsări de oraș de un fel deosebit, pe care nu le interesează că alături de ele trăiesc niște făpturi fără aripi extrem de grăbite și care au tot soiul de mașini zgomotoase...

V. Civilihia

Participanții la Conferința internațională pentru problemele mediului înconjurător, care s-a ținut anul trecut la Stockholm, au utilizat în mod demonstrativ biciclete în loc de automobile

panouri de mozaic cu teme istorice, alcătuite din 19 milioane de plăcuțe. „Millesgorden“-ul reunește lucrările, grupate sub cerul liber, ale celebrului sculptor suedez Karl Milles. Clădirea Parlamentului, recent construită, este un uriaș cub strălucitor, acoperit de sus pînă jos cu oțel. Mai există apoi turnul televiziunii, biserici, muzee, palate, galerii de artă, ceremonia schimbării gării în fața palatului regal, teatre, cinematografe etc.

fapt în Suedia nu se utilizează elemente prefabricate de beton. Podurile, cinematografele, casele de locuit, stadioanele, uzinele — toate sînt executate monolit, cu cofraje, armări cu oțel, betoniere, vibratoare etc. Desigur, e un procedeu mult mai costisitor și mai lent decît dacă s-ar utiliza blocuri prefabricate în uzine specializate. În schimb construcțiile sînt mult mai rezistente, mai durabile.

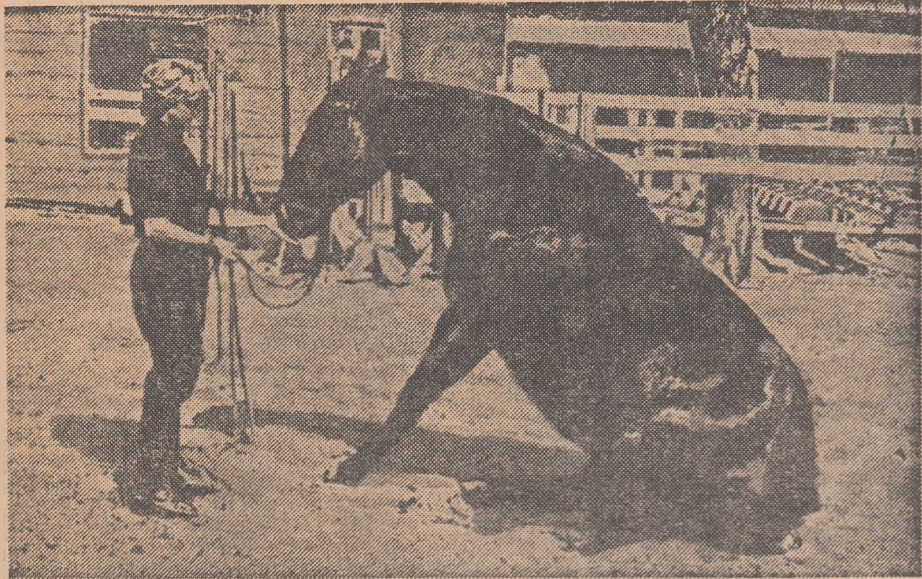
În ultimii ani e la modă ca betonul să nu fie nici placat, nici tencuit; urmele cofrajelor diagonale, verticale sau orizontale, care păstrează textura lemnului sînt lăstate la vedere. Așa a fost lăsat, de exemplu, sociul turnului de televiziune și construcția este foarte frumoasă și originală.

Cu toate acestea, la Stockholm este și multă piatră neatinsă, în stare naturală, care conferă orașului originalitate. Pe străzi, în piețe și parcuri există piatră cu contururi și culori naturale. Pietre izolate și mormane de piatră așezate așa cum le-a lăsat natura, abrupte și ascuțite stînci cenușii, gâlbui, cafenii cu reflexe roșietice, negre mat, pestrițe, netede, șistoase, zgrunțuroase; pietre care abia se zăresc din gazon și aglomerații de piatră de dimensiunile unui aisberg avînd în vîrf case cu 10 etaje. Piatra diversifică și înfrumusețează aspectul orașului, fără a crea însă defel senzația de lipsă de spațiu.

Într-adevăr, nu mai cunosc altă capitală unde să se respire atît de bine, de ușor ca la Stockholm. Îmi aduc aminte de orașe mari, mijlocii și mici foarte poluate, problemă care preocupă mult omenirea de astăzi. Căci omul poate să mînce pe sponci, să nu doar-

globe
 globul globul
 globul globul globul
 globul globul globul globul
 globul globul globul globul
 globul globul globul globul
 globul globul globul globul
 globul globul globul globul
 globul globul globul globul

Doi prieteni

Foto: Gunar Virkmanis

PREDECESOR NERO?

De cînd purtăm ochelari

Ochelarii au o istorie ciudată, nu lipsită de enigme încă neelucidate. În primul rînd nu se știe unde și cînd au fost fabricați pentru prima dată, cine i-a inventat. Unii au încercat să atribuie acest merit călugărului englez Bacon care, în 1285, în cursul unei vizite în Italia, i-ar fi informat pe călugării florentini despre descoperirea lui. Alții s-au referit la o lespede funerară dintr-un cimitir al Parisului pe care s-a păstrat pe jumătate ștearsă această inscripție: „Aici odihnește Salvino Armati din Florența, inventatorul ochelariilor. Dumnezeu să-l ierte”. Inscripția e datată: 1317.

Totuși, după opinia unor cercetători, ochelarii ar data din vremuri mult mai vechi. Ei îl citează, de pildă, pe

Ochelari de soare cu... perdeluțe. Extravaganțele unei anume mode s-au suit, de altfel, mai de mult la cap!

scriitorul și savantul roman Pliniu cel Bătrîn care, descriind în „Istoria naturală” proprietățile mineralelor, a arătat că Nero urmărea luptele de gladiatori printr-un smarald șlefuit. Cum rămîne atunci cu altă mărturie romană care spunea că: „În cazul slăbirii vederii, la senectute nu-ți rămîne nimic alta de făcut, decît ca sclavii să-ți facă lectura”. S-ar putea ca împăratul roman să fi purtat prețioasa piatră dintr-o preferință pentru culoarea ei verde calmantă. Din același motiv, desigur, el ordonase și ca arena circului să fie acoperită cu nisip verde de mалаhit măcinat. Iar Nero însuși apărea la reprezentările de lupte într-o mantie verde.

Și totuși, e ciudat că, timp de atîtea secole, proprietățile optice ale sticlei au putut rămîne necunoscute. Doar secretul fabricării sticlei era cunoscut încă din Egiptul antic. Roma antică cunoștea și ea fabricarea sticlei; mai mult, uneori romanii izbuteau să fabrice sticlă transparentă. Dar fie că secretul s-a pierdut, fie că acest meșteșug a decăzut, cert este că în secolul XII Europa nu știa ce sînt geamurile. La majoritatea palatelor, castelelor, caselor din orașe, golurile pentru ferestre erau ornate cu mică sau cu plăci subțiri de marmură. Numai aici se vedeau geamuri colorate, montate în rame de plumb. Chiar această raritate era însă importată. Despre sticlă incoloră n-avea nimeni nici o noțiune. Există chiar o expresie: „Negru ca sticlă”.

Arta fabricării sticlei a reinviat la Veneția, unde către sfîrșitul secolului

XIII a ajuns la perfecțiune. Numai venețienii știau să fabrice sticlă incoloră transparentă.

Iată de ce Veneția poate fi considerată pe drept cuvînt patria ochelariilor. De acolo au fost importați primii ochelari în diverse țări europene.

Cum arătau, însă, primii ochelari? Erau de fapt niște lupe cu miner. După o vreme, au apărut ochelarii cu două lentile. Acestea erau montate în niște inele metalice cu minere care se imbinau cu ajutorul unui nit. De asemenea, erau răspîndiți ochelarii (îndeosebi în Orient) care se prindeau de acoperămintul capului. Ideea prinderii după ureche a apărut cîteva secole mai tîrziu.

Veneția a păstrat cu strășnicie secretul sticlei incoloră transparente. Numai datorită coruperii unor venețieni l-au aflat și germanii, olandezii, spaniolii care au început, la rîndul lor, să fabrice ochelari. Și totuși fabricarea lor era destul de anevoioasă. E drept că și cererea era pe atunci mică. Numărul celor care știau să scrie și să citească era mic. Apoi erau puține cărți — mai ales cărți de rugăciuni scrise de mînă și cronici. Operele cele mai prețioase erau păstrate în mănăstiri, prinse cu un lanț de perete.

Mult timp forma ochelariilor a rămas neschimbată. Abia la sfîrșitul secolului XIX au apărut ochelarii cu aspectul lor de astăzi.

A fost nevoie deci de aproape 700 de ani pentru ca a cincea parte din omenire, care suferă astăzi de miopie, să poată folosi ochelari comozi cu ramă elegantă.

O PREJUDECATĂ ÎNVINSĂ

Piglet cea iute și sociabilă

Ce este un potto? Un fel de maimuțică (*Perodictus potto*) care duce o viață nocturnă în copacii din pădurile tropicale africane. Cînd i-au creat denumirea științifică, zoologii au preluat cel de al doilea termen din limba twi, vorbită în Ghana. Corespondentul folosit în Dahomey poate fi tradus prin „încet, încet”, foarte potrivit pentru un animal care se deplasează fără să fie observat și fără rareori glas.

Potto este înrudit cu lemuriile lor și galago din sudul Asiei și, respectiv, din Africa. Cu toții se deosebesc însă ca obiceiuri și nișă ecologică de lemuriile din Madagascar.

În general aceste primatelor sînt socotite timide, lente și solitare. Dar un zoolog care a ținut la el acasă o pereche nu este de acord cu epitețele de mai sus. „Chiriași” lui, Piglet și Eeyore, erau cam la fel de mari, deși de sexe diferite, cîntăreau mai puțin de un kilogram și măsurasă 28 cm, fără coadă, care era scurtă, de vreo 5 cm, și semăna cu o perie de spălat sticle. Potto au membrele lungi și sub-

țiri. Arătătorul atrofiat la toate membrele posedă, la picioare, un fel de gheară pentru scărpinat și curățat. Blana le e scurtă, dar deasă și moale, cafeniu-roșcată pe spate și mai deschisă pe burtă.

„Timp de cîteva zile după sosirea celor doi potto — povestește gazda — am observat adaptarea reciprocă dintre ei și pisici. Nici una din părți n-a manifestat dușmănie, încît după cîteva săptămîni voliera maimuțelor a ocupat o cameră, iar pînă la urmă teritoriul potto și teritoriul pisicesc au devenit unul și același.

La început noii sosiți s-au hrănit cu fructele lor obișnuite, cu gîndaci vii și șoareci nou-născuți care le erau serviți seara devreme. Se delectau cu tot ce-i foarte dulce, ca mierea de pildă. Foloseam delicatesele pentru a-i convinge să se trezească cînd primeau vizite în timpul zilei. Lui Piglet îi plăcea să întreprindă raiduri nocturne prin bucătărie și în felul acesta a adoptat o serie de noi alimente preferate...”

În timp ce Piglet a descins imediat din „copac” pentru a se plimba pe poada, Eeyore a avut nevoie de vreo trei luni pentru a se hotărî. Potto coboară totdeauna repede. Pe o suprafață orizontală adoptă mersul patruped, cu crupa mai ridicată decît umerii, ceea ce-l face să se leagne cam ca ursul.

Atît Eeyore cît și Piglet se bucurau de prezența altor ființe în jurul lor, fie ele animale sau oameni. Le plăcea mai cu seamă să fie scărpinăți.

Într-o bună zi, Piglet, gata să nască, s-a instalat pe un raft cu rufărie, acceptînd mîncarea, dar refuzînd să iasă, iar ziua următoare a venit pe lume Tigger. Acesta avea vreo 8 cm lungime, puțin peste 30 g, ochii deschiși și vioi de la naștere, vîrfurile nasului roz și blănița crem.

„Tigger se țeinea tot timpul agățat de pieptul lui Piglet și era greu să-l dai jos cu forța... Treptat a început să se poarte ca orice potto și ca orice copil pus pe șotii: țeinea la curățenia lui, cu o îndeminare de acrobat se atîrna de crăci sau se cățăra pe șnurul perdelelor. Își inghiontea și plictisea mama și se repezea la pisică”.

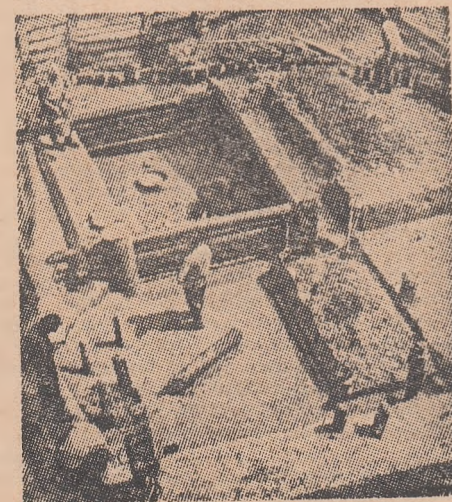
Deși fizic nu s-a dezvoltat normal, rămînînd un potto pigmeu, Tigger a prezentat treptat toate semnele de maturizare „mentală”.

ACUM 1000 DE ANI

Un alt Pompei, dar kievlean

Acum cîțva timp, Kievul a fost în mare fierbere. Constructorii unui nou sector al metroului — „Podol” — se văzuseră nevoiți să oprească înaintarea frontului de lucru. La fața locului se agitau arheologi, se îngărmădeau o mulțime de curioși. Ce a provocat însă această agitație? În cursul înaintării, scutul instalației de forare întîlnise urmele unor vechi construcții kievlene despre care, ulterior, s-a stabilit că ar data aproximativ din sec. X. Acoperișurile nu mai existau, dar zidurile se păstraseră. Un detaliu s-a impus de la bun început: casele nu aveau uși! Dar, atunci, cum intrau oamenii în ele?

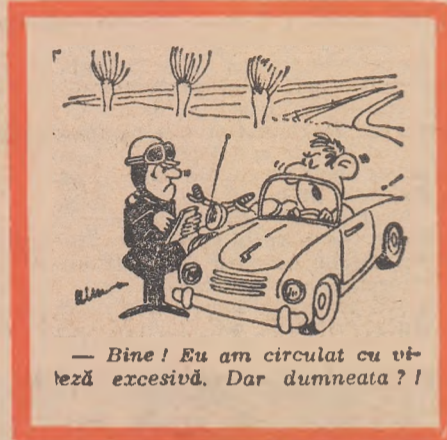
Cu ajutorul scărîlor, au explicat specialiștii, căci casele orașului, lucru rar

Săpăturile din cartierul „Podol”

atunci, erau etajate. Construcțiile, executate din trunchiuri de copac atent finisate, păreau ca noi. Ele fuseseră realizate fără cuie sau fierăstrău, numai cu secura, ceea ce n-a împiedicat totuși o ajustare perfectă. Așadar, locuința obișnuită a kievleanului de acum a-

„... varia
ia varia varia va
a varia varia varia v
aria varia varia varia
aria varia varia varia var
aria varia varia varia v
aria varia varia varia varia
ia varia varia varia varia va
varia varia varia varia varia

— Bine! Eu am circulat cu viteză excesivă. Dar dumneata?!

proape 1000 de ani era clădită cu pasiune, spațioasă, cu plafonul înalt și, ce-i mai important, cu două sau trei nivele.

Pentru conservarea acestor construcții de lemn care, din cauza umezelii, au acum consistența cauciucului, s-a recurs la soluții speciale. Dar cum se va proceda mai departe cu această uimitoare descoperire; dat fiind că metroul nu poate fi deviat, unde va fi ea adăpostită? Există mai multe proiecte, dar se pare, că comisia guvernamentală care studiază problema sub toate aspectele s-a oprit la ideea mutării construcțiilor, cu toate obiectele descoperite, la aceeași adîncime, dar la oarecare distanță de metrou și transformarea lor într-un muzeu subteran.

Se mai poate spera și în alte descoperiri? Specialiștii cred că da. Sub Podol dorm afirmă ei, zeci de străzi pavate cu lemn, mii de case, șantiere navale etc. Cu alte cuvinte, la Kiev s-a dat de urmele unui adevărat Pompei. Căci așa cum Vezuviul a îngropat sub lavă și cenușă un fragment de istorie romană, nămolul „potopului niprian”, care a avut loc în sec. X, a acoperit cu mantia lui viscoasă primul oraș rus, „mama cetăților ruse”.

DE PRETUTINDENI

Londonezul nedumerit

Din cauza grevei minerilor, în Anglia au trebuit impuse la un moment dat restricții la consumul de curent electric. Tot atunci, într-o noapte, o furtună a măturat smogul care acoperă de obicei Londra ca un clopot. A doua zi, „Daily Express” a primit o scrisoare de la un cititor care informa redacția că văzuse pe cerul nocturn niște „obiecte luminoase ciudate” și întreba dacă ele fuseseră cumva remarcate și de Observatorul Greenwich. Redacția l-a lămurit prompt că a fost, probabil, vorba de felinarele naturale care nu pot fi văzute de obicei din cauza smogului și a iluminatului străzilor și care se numesc în general stele.

Ahillodor către fiul său

În insula Berezan din nord-vestul Mării Negre a fost găsită o scrisoare veche de două milenii. Scrisoarea a fost scrisă pe o placă subțire de plumb, făcută apoi sul. Autorul ei, un grec pe nume Ahillodor, se adresa fiului său cu diverse treburi familiale, ca de la tată la fiu. Dar adăuga și informații care au acum un caracter istoric, deoarece se referă la probleme sociale și economice ale epocii, la situația sclavilor sau la schimbările comerciale.

DE LA A D A S O VESTE BUNĂ PENTRU ASIGURAȚI!

Administrația Asigurarilor de Stat organizează la finele lunii aprilie — odată cu obișnuita tragere de amortizare lunară a 8 combinații de câte 3 litere — și o tragere specială de încă 5 combinații de litere.

Pentru a participa la această tragere specială, asigurații trebuie să aibă primele de asigurare plătite și pe luna aprilie a.c.

NU NEGLIJAȚI!

Plata la timp a primelor de asigurare pe luna aprilie vă poate aduce un câștig neașteptat!

NOU LA LOZ ÎN PLIC

S-AU INTRODUS PREMII SUPPLEMENTARE CONȘTIND ÎN AUTOTURISME, BUTELII DE ARAGAZ ȘI BANL LA SERIILE CARE SE GĂSESC ÎN VINZARE. RETINETI! NUMEROASE ȘI VALOROASE PREMII SUPPLEMENTARE LA LOZ ÎN PLIC. NUMAI JUCIND PUTEȚI CÎȘTIGA!

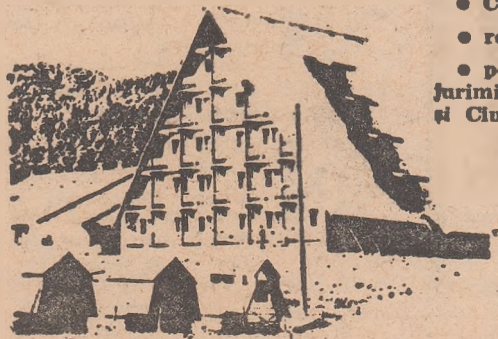

Îi aveți în imagine pe Ochiroșii Ionel din Brăila, recent câștigător LA LOZ ÎN PLIC al unui autoturism SKODA S 100.

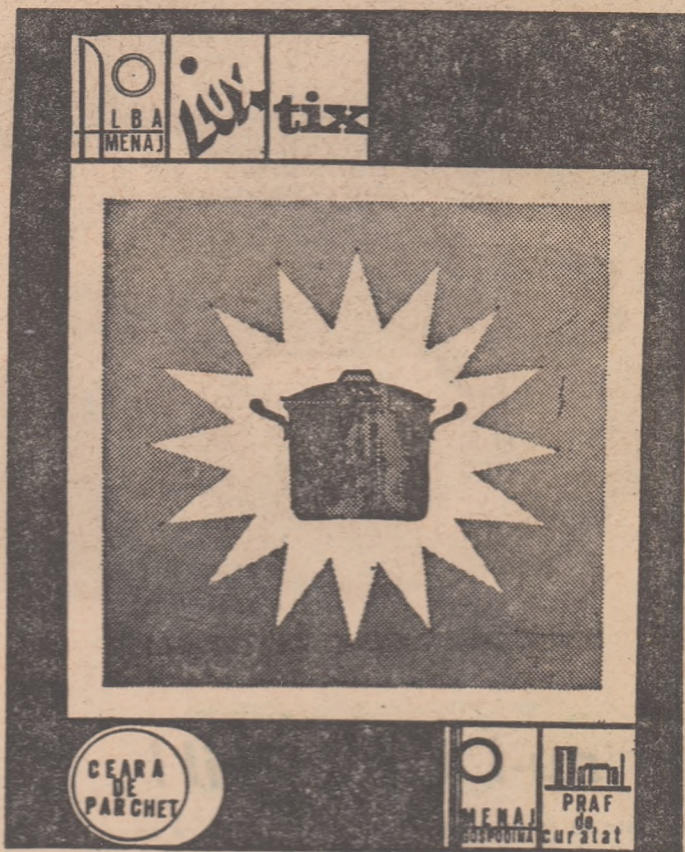
banul cheia

E PLĂCUT
SĂ NE FACEM PLANURI...
UNDE SĂ NE PETRECEM
CONCEDIUL?

În stațiunea climaterică CHEIA de la poalele munților Ciucaș, la 880 m altitudine, o încântătoare unitate turistică a cooperăției de consum.

- Camere confortabile
- restaurant
- posibilități de excursii în împrejurimi: la cabanele Muntele Roșu și Ciucaș, la mănăstirea Suzana.

PRAFURILE DE CURĂȚAT rezolvă cu succes curățenia bucătăriei și camerei dv. de baie. Vă recomandăm produsele: LUX, TIX, ALBA MENAJ, STELA, MENAJ-GOSPODINA, prezentate în cutii de 1/2 kg. Prețul: între 2 și 2,80 lei. Pentru întreținerea parchetului vă recomandăm ceara de parchet care curăță și conferă un luciu plăcut parchetului din locuința dv. De vânzare în cutii de 1/2 kg, lei 10,10 iar în cutii de 1 kg lei 16,60.

RECOM

CONFECTII ÎNCALTĂMINTE

Știați că...

Pentru PRIMĂVARA '73 fantezia creatorilor de modă asigură finutei dv. vestimentare eleganță, grație, comoditate?

Pentru a vă convinge, vă adresăm invitația de a vizita magazinele comerțului de stat unde veți găsi un bogat sortiment de: pardesiuri elegante, taioare moderne, cămăși bărbătești în culori uni; imprimate, fanteziuri din bumbac cu poliester și celofibră cu poliester; costume bărbătești și pantaloni din lână cu poliester, celofibră cu poliester; rochițe din țesături imprimate, pantaloni evazați, pantofi cu o linie nouă, supli și comози, rochii din țesături noi, jachete, canadiene, mănuși fine, hanorace și umbrele, într-o gamă sortimentală variată.

PRIMĂVARA '73, PRIMĂVARA ELEGANȚEI ȘI FANTEZIEI!

Coșcoș 73

Nimic nu-i imposibil!

Călătoream într-un vagon-restaurant care mă legăna ușor. Chelnerul, într-o haină albă ca zăpada, trecea de colo pînă colo cu picioarele mult depărtate, ca marinarul pe puntea vaselor, ca să-și mențină echilibrul. Când s-a apropiat și de mine l-am rugat:

- Vă rog, o ceașcă cu ceai.
- Cu lămie, a precizat chelnerul.
- Nu — fără.
- Fără, nu avem.

Și, subliniind, foarte politicoasă, cu creionul un rînd, mi-a arătat meniul, care specifica negru pe alb: „Ceai cu lămie — 7 copeici“.

— De ce spuneți atunci că nu aveți? m-am mirat. Nu mi-ați arătat că aveți ceai cu lămie?!

— Ba da, mi-a repetat el fără să ezite.

— Atunci, cum nu aveți ceai fără lămie?!

— Așa spune meniul! mi-a răspuns chelnerul amabil, dar nu mai puțin categoric.

— Se poate? Să ne gândim o clipă, să analizăm.

— Bine! s-a declarat el de acord.

— Un pahar cu ceai puteți să-mi aduceți?

— Pot.

— Dar o lămie?

— Pot.

— Acum fiți atent: dar ceai fără lămie puteți să-mi aduceți? Vă rog, nu vă grăbiți să-mi răspundeți; vă rog să vă gândiți bine...

Chelnerul și-a încrunțat sprâncenele, și-a încruntat fruntea, și-a ațintit privirea într-un punct, după care a conchis:

- Nu, nu pot.
- De ce?
- Trebuie să respect meniul.

Am tăcut amîndoi. După cîțva timp,

l-am tras însă ușor de mîneca hainei și l-am poftit să se așeze lîngă mine:

— Luați loc lîngă mine și calmați-vă. Să chibzuim... Deci: ceai aveți?

— Da.

— Și lămie?

— Și.

— În concluzie: vreți să-mi aduceți o ceașcă cu ceai dar fără lămie? Gîndiți-vă, e foarte simplu! Nu-i puneți lămie!

— Nu se poate.

— De ce, dragă, de ce?

— Pentru că, conform meniului...

L-am îmbrățișat și l-am mîngîiat pîrul ondulat, care începuse să se resfire pe frunte, iar el și-a lăsat moale capul pe umărul meu.

— Dragă tovarășe, prietene, frate!

l-am șoptit repede la urechea mare și curată... Relaxează-te și gîndește-te mai departe... E imposibil să nu existe ceai fără lămie. Dacă există ceai și lămie, înseamnă că poate să existe și ceai separat, și lămie separat. Nu-i așa, scumpule?! Nu-i așa că e m dreptate?!

— Nu, a continuat însă chelnerul să tăgăduiască și pe obraz au început să i se prelingă lacrimi. Pentru că, a mai adăugat el, ștergîndu-și lacrimile cu cravata mea, conform meniului...

Apoi a început să plîngă în hohote.

Văzînd una ca asta l-am dat cîteva picături de valeriană. Am luat și eu.

— Dragul meu, încearcă să te gîndești, îi șopteam între timp fără încetare. Te duci la bucătărie, torni într-o ceașcă ceai, dar fără să-i pui lămie. Zău, nu-i deloc greu. E așa de simplu; nu pui lămie în ceai — și gata! Crede-mă, nu-i nici o nenorocire, hai, încearcă!

Chelnerul s-a repezit și a încercat să tragă semnalul de alarmă. Noroc că am izbutit, însă, să-l opresc să facă acest act necugetat.

Atunci și-a aruncat disperat capul pe spate, și-a adunat ultimele puteri, s-a ridicat încet de pe banchetă și a pornit șovăitor, cu genunchii îndoiiți, spre bucătărie.

De unde curînd s-a întors cu o ceașcă cu ceai. Fără lămie.

— Ai văzut, dragă, i-am spus zîmbind, că nimic nu-i imposibil?!

Chelnerul a zîmbit și el fericit și m-a rugat să achit nota de plată: 7 copeici, adică costul unui ceai cu lămie. Conform meniului.

Ark. Inin și
L. Osadciuk

Nu știu cum, dar...

Din păcate, unele meciuri internaționale de fotbal sînt transmise la televizor a doua zi, înregistrate pe peliculă. Dar dacă știi dinainte cine a cîștigat și cu ce scor nu mai ai nici o plăcere să urmărești jocul. Încît toată problema e să nu afli nimic despre meciul desfășurat cu o zi înainte, ca să-l poți savura la televizor. Credeți, însă, că e ușor?

Astăzi o să se transmită, înregistrat pe peliculă, un meci extrem de interesant și controversat. De aceea mi-am luat încă de dimineață măsuri de precauție. Mi-am infundat urechile cu vată și apoi le-am lipit cu plastilină. Pentru mai multă siguranță (se spune că sunetul trece și prin oasele craniului), am înfășurat partea de cap de sub pălărie cu o fișie albastră izolatoare. În drum spre birou, în metro, unde toată lumea citea ziare am întors privirile și mi-am dat ochii peste cap. De șase ori mi s-a oferit loc. Oamenii credeau, pe semne, că am să leșin.

Cum am intrat în birou, le-am spus colegilor:

— Drați tovarăși, vă rog, nu spuneți cine a cîștigat și cu ce scor!

După care m-am așezat la masa mea și mi-am infundat capul în hirtii. În clipa următoare însă s-a năpustit spre mine Kaptev, un microbist fanatic. Îi vedeam gura, știam că-mi spunea scorul. Dar eu n-auzeam. Nici el nu s-a lăsat însă. S-a aplecat și mi-a țipat în ureche. Degeaba, totuși, n-auzeam.

Atunci a început să caute ceva pe care să noteze scorul și mi-a întins niște hirtii sub nas. Am închis ochii. El a recurs la un șiretlic. A scris scorul pe spațele hainei și s-a întors brusc cu spatele la mine. Eram însă cu ochii în patru. Am întors și eu repede spatele.

Tot nu mi-a dat, însă, pace. S-a așezat drept în fața mea și a început să clipească repede-repede. Cînd am înțeles, am înlemnit. Clipea în ritmul alfabetului Morse: un ochi—liniuță, altul — punct. Mi-am pus deci repede ochelarii negri și mi-am acoperit capul cu haina.

Atunci, nemernicul, a început să mă cîupească — tot ca să înțeleg scorul. Pînă aici! Asta n-am mai suportat și nu știu cum, dar...

Judecata tovarășească a dat cîștig de cauză microbistului.

I. Voitelev

Seringa și logica

Sedeam liniștit pe divan, furat de gînduri. Soția se duse la o vecină să bea o cafea, băiețelul meu de 5 ani-șori răsfoia o carte cu poze și bombănea ceva; se gîdea, probabil, la problemele lui.

La un moment dat s-a întors către mine:

— Tăticule, de ce nu mi-ai cumpărat niciodată un elefant viu?

— Pentru că la noi nu sînt elefanți. Ei trăiesc undeva, departe-departe, tocmai în Africa.

— Atunci, hai să plecăm în Africa!

— N-ar fi rău, dar n-avem bani. O călătorie în Africa costă foarte scump. Puștiul, însă, mi-a tăiat-o:

— Ba da! Avem bani! Ne dă tanti aceea!

Nu uitase, istețul, că fusese odată cu mine la C.E.C.

— Lasă-mă în pace! m-am răstit atunci. Ce-ți veni acum cu plecarea în Africa?!

— Vreau în Africa-a-a! a început să plîngă micuțul, ferm convins că, făcînd apel la acest mijloc foarte vechi, o să iasă biruitor.

— Bine, pușor! Dar uite ce mic e apartamentul nostru: unde o să ținem elefantul?

— Cit e cald pe terasă, iarna în antreu.

— Și ce-ai să-i dai de mîncare?

— Griș cu lapte, iaurt, cartofi.

Văzîndu-l așa de hotărît și convins, am început să mă tem că, într-adevăr, am să părăsesc terenul de discuții învins și am țipat:

— Gata! Ajunge cu prostiile!

— Vreau în Africa! În Africa! a început însă el să zbiere și mai tare.

Deodată m-am inseninat.

— Bine, plecăm! Și m-am sculat de pe divan. Plecăm chiar acum în Africa!

— Urrra! a exclamat puștiul victorios. Chiar acum?

— Imediat! Dar mai întîi trecem pe la policlinică.

Puștiul a rămas cu gura căscată. Apoi, bîlbîindu-se, m-a întrebat:

— De ce?

— Pentru că altfel nu ne dă voie să plecăm. Trebuie să facem injecții contra holerei, contra ciumei, contra tifosului.

— Tati...

— Ești gata? Plecăm sau nu?

Băiatul se codea.

— Tăticuțule, ce ne trebuie nouă un elefant? Mîncă așa de mult...

Iar cînd m-am lăsat din nou pe divan, s-a apropiat și mi-a șoptit confidențial la ureche:

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

• umor •
• umor umor u
• umor umor umor •
• umor umor umor umor •
• umor umor umor umor u
• umor umor umor umor
• umor umor umor umor um
• umor umor umor umor •
• umor umor umor umor um

— Tăticule, nici n-avem unde să-l ținem!

Nu, orice mi-ați spune, seringă este un mijloc mult mai convingător decît logica.

L. Popovski

Soțiile noastre

Într-o seară, am zăbovit mai tîrziu la niște prieteni care mă invitaseră să cinez la ei. Și, la un moment dat, mi-am zis că trebuie neapărat să telefonzez soției mele, ca să nu fie neliniștită.

— Alo, draga mea, eu mai stau puțin și apoi vin acasă! am informat-o, dar, la telefon.

— Te simți bine acolo? m-a întrebat dînsa grijulie.

— Mă plictisesc de moarte. Doar știți și tu cine a venit, i-am spus în șoaptă.

— Lasă, nu te mai necăji, mai rabdă puțin; trece repede, m-a încurajat dînsa.

— Ai dreptate, am fost eu de acord.

— Ați jucat domino?

— Ce altceva puteam să facem? Dar tu? Ce ai făcut, ai croșetat?

— Da, am croșetat și m-am gîndit mereu la tine.

— Ce drăgută ești! am exclamat, plăcut impresionat de vorbele ei. Cuvintele tale mi-au făcut mare plăcere.

— Nadiuşka s-a culcat tocmai de cîteva minute.

— Care Nadiuşka? n-am înțeles eu.

— Cum, care? Felita.

— Dar n-avem nici o fetiță, i-am spus, simțînd că mi se suie un nod în gît.

— Ei, asta-i! a replicat soția furioasă. Ce te-a apucat?

Era un lucru pe care nu l-aș fi putut uita niciodată, chiar dacă aș fi băut un pahărel mai mult. Încît am început să mă gîndesc: pe băiat îl cheamă Iura, Nadiuşka...

— Dar pe tine cum te cheamă? a vrut să știe soția.

— Misa.

— Of, Doamne! a exclamat ea atunci. Pe soțul meu îl cheamă Lionea.

Și mi-a trîntit receptorul.

Formasem greșit numărul de telefon. Dar și soția aceea îmi plăcuse: era bună, iubitoare.

Din păcate nu l-am reținut, însă, numărul de telefon!

Lev Korşunski